

Secció I. Disposicions generals

PRESIDÈNCIA DE LES ILLES BALEARS

13468

Llei 13/2018, de 28 de desembre, de camins públics i rutes senderistes de Mallorca i Menorca

LA PRESIDENTA DE LES ILLES BALEARS

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de les Illes Balears ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que s'estableix a l'article 48.2 de l'Estatut d'Autonomia, promulg la següent:

LLEI

Sumari

Exposició de motius

Títol I. Objecte i principis generals

Article 1. Objecte

Article 2. Principis generals

Títol II. Camins públics

Capítol I. Règim jurídic

Article 3. Definicions

Article 4. Règim demanial i servituds públiques

Article 5. Zona de protecció

Article 6. Acció pública

Article 7. Desafectació

Article 8. Permuta i mutació demanial

Article 9. Recerca, recuperació possessòria, delimitació i fitació

Article 10. Reclamacions i accions judicials respecte de la titularitat pública municipal dels camins

Capítol II. De la catalogació i registre dels camins públics

Article 11. Catàleg municipal de camins públics

Article 12. Redacció del catàleg municipal de camins públics

Article 13. Procediment per aprovar el catàleg municipal de camins públics

Article 14. Catàleg insular de camins públics

Article 15. Registre insular de camins públics

Article 16. Actualització

Article 17. Consulta pública del Registre insular de camins públics

Article 18. Iniciativa del consell insular en la incorporació de camins als catàlegs municipals de camins

Article 19. Disposicions comunes als catàlegs de camins

Capítol III. Relacions interadministratives

Article 20. Coordinació i col·laboració

Article 21. Col·laboració dels consells insulars amb la redacció dels catàlegs municipals de camins

Capítol IV. Instruments d'ordenació territorial i plans executius

Secció 1a. Ordenació territorial dels camins

Article 22. Pla Director Sectorial de Camins

Article 23. Contingut mínim del Pla Director Sectorial de Camins

Secció 2a. Planificació de desplegament en matèria de camins

Article 24. Plans especials de camins

Article 25. Coordinació amb la planificació territorial

Article 26. Modificació i revisió

Secció 3a. Efectes de l'ordenació en matèria de camins

Article 27. Declaració d'utilitat pública

Article 28. Recursos financers

Article 29. Associacions de persones usuàries

Capítol V. Dels usos dels camins

Article 30. Ús general

Article 31. Ordenances

Article 32. Limitacions a l'ús

Article 33. Prohibicions i impediment de pas

Article 34. Altres usos i aprofitaments

Capítol VI. Condicions generals per als diferents usos i aprofitaments

Article 35. Senyalització

Article 36. Conservació del ferm dels camins

Article 37. Tancaments laterals dels camins

Article 38. Conservació dels marges i parets de tancament

Article 39. Ús forestal en la zona de protecció

Article 40. Instal·lacions subterrànies i aèries als camins

Títol III. Rutes senderistes

Capítol I. Objectius, definicions i competències

Article 41. Objectius

Article 42. Definicions

Article 43. Competències dels consells insulars

Article 44. Competències dels ajuntaments

Article 45. Funcions de la Federació Balear de Muntanyisme i Escalada

Capítol II. Constitució de les rutes senderistes i implantació del Registre

Article 46. Iniciativa per constituir les rutes senderistes

Article 47. Plans especials d'ordenació de rutes senderistes

Article 48. Projecte de ruta senderista

Article 49. Ordenances

Article 50. Efectes dels plans especials i dels projectes de rutes senderistes

Article 51. Procediment d'homologació de rutes

Article 52. Cancel·lació de l'homologació

Article 53. Registre de rutes senderistes

Article 54. De la prohibició de noves rutes al marge d'aquesta llei

Capítol III. Conservació, policia i senyalització

Article 55. De la conservació i policia de les rutes senderistes

Article 56. Senyalització

Títol IV. Infraccions i sancions

Article 57. Definició i tipificació

Article 58. Infraccions molt greus

Article 59. Infraccions greus

Article 60. Infraccions lleus
Article 61. Responsabilitats
Article 62. Mesures restitutòries i sancionadores
Article 63. Procediment sancionador
Article 64. Sancions i multes
Article 65. Prescripció de la infracció
Article 66. Restitució i indemnització de danys
Article 67. Execució forçosa

Disposicions addicionals

Disposició addicional primera. Modificació de la Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial
Disposició addicional segona. Aplicació de la Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears
Disposició addicional tercera. Camins ferroviaris
Disposició addicional quarta. Pla de Vies Ciclistes
Disposició addicional cinquena. Incentius per a l'aprovació del Catàleg municipal de camins
Disposició addicional sisena. Assistència jurídica i de suport als ajuntaments de menys de 5000 habitants
Disposició addicional setena. Garantia de connectivitat
Disposició addicional vuitena. Espais naturals protegits i de la Xarxa Natura 2000
Disposició addicional novena. Camí de cavalls de Menorca
Disposició addicional desena. Ocupació per una carretera de la traça d'un camí

Disposicions transitòries

Disposició transitòria primera
Disposició transitòria segona
Disposició transitòria tercera

Disposicions finals

Disposició final primera. Desenvolupament reglamentari
Disposició final segona. Entrada en vigor de la llei

Annex I. Fitxa homologada per al Registre insular de camins públics

Annex II. Sol·licitud d'homologació de ruta senderista

Annex III. Fitxa per al Registre de rutes senderistes

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Mallorca i Menorca ofereixen una realitat geogràfica diferent, l'una de l'altra i dins cadascuna, i també la seva història, amb assentaments i dominacions diferents que han deixat la seva empremta. En el cas de Mallorca, aquestes característiques particulars han anat conformant una realitat clarament diferenciada de la resta de l'arxipèlag pel que fa a la implantació dels assentaments de població, a la realitat demogràfica i al nombre i distribució de les vies de comunicació. En aquest sentit, cal tenir present la complexitat administrativa que suposa a Mallorca la convivència de 53 municipis, de grandària i dinàmiques de població molt diferents entre ells, alguns més turístics, altres d'interior, de muntanya, metropolitans, etc.; però tots ells amb l'exercici de competències en mobilitat i infraestructures així com també en conservació del patrimoni i del medi ambient. Municipis que gaudeixen d'un elevat grau d'autonomia però que sovint pateixen d'una mancança d'eines de coordinació entre ells i, fins i tot, de limitació de recursos a l'hora d'intervenir en determinades matèries.

La xarxa de camins segueix conformant un patrimoni primordial i pràctic per al desenvolupament de la vida rural i de les activitats agràries, ramaderes i complementàries. Els camins públics constitueixen, juntament amb les carreteres, una xarxa de vies extensa i arrelada amb la funció històrica bàsica d'enllaçar els diferents indrets de l'illa, en especial els nuclis tradicionals, que ofereix al conjunt de la població una accessibilitat generalitzada a tot el territori insular. Aquesta funció encara perdura avui dia amb l'estructura d'una trama conformada per milers de quilòmetres de camins amb unes funcions, unes característiques i una freqüentació molt prototípica de l'illa.

En l'actualitat, a Mallorca encara es percep la rellevància cabdal d'aquesta xarxa de camins per al benestar de la població, en especial pel potencial que representa amb relació a l'apropament de la ciutadania al gaudi d'un medi ambient saludable i a la interacció amb l'entorn rural dins una ordenació territorial cohesionada i equilibrada. Conflueixen, doncs, en la regulació d'aquestes infraestructures diferents drets de les persones que recullen, d'una manera o d'una altra, la Constitució i les lleis, com ara: el dret a la propietat privada, el dret a la intimitat, el dret a la lliure circulació i desplaçament pel territori, bé sigui per una motivació social o econòmica concreta com per una inquietud o desig

personal de contacte amb l'entorn mitjançant una aproximació correcta a la natura; el dret de gaudir d'una xarxa de camins de terra on no circulen vehicles de motor; el dret a la salut i a una vida sana; el dret a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de les persones, sempre conjugat amb el deure de conservar-lo i d'utilitzar de manera racional els recursos naturals, sense banalitzar la natura, el paisatge i els valors ambientals de l'entorn.

D'altra banda, el Conveni Europeu del Paisatge, ratificat per l'Estat espanyol i al qual el Consell Insular de Mallorca s'adherí l'any 2008, estableix que tot el territori esdevé paisatge i afegeix que la ciutadania de la Unió Europea disposa del dret al gaudi d'un entorn de qualitat que li ha de ser accessible. Així mateix, a Menorca, Reserva de Biosfera, els camins són un recurs, un valor per conèixer i gaudir-ne. D'aquesta manera, la xarxa de camins públics esdevé, a més a més, un element fonamental que procura una permeabilitat territorial suficient per permetre una aproximació, un coneixement i un gaudi del paisatge que incideix en la seva preservació i millora en benefici de tota la població. Tot això, sense oblidar que són eines bàsiques i necessàries per sostenir el món rural on el sector agrari juga un paper essencial.

A més d'això, i no en pocs casos, els camins de Mallorca són, per ells mateixos, elements del patrimoni cultural —en el sentit més ampli del concepte— que mereixen un grau major de reconeixement i de protecció. Els traçats dels camins són saviesa popular, història, tradició i patrimoni i, per tant, cal anar més enllà de la protecció patrimonial simple de llur realitat física, de la qual avui en dia només en gaudeixen alguns elements, com ara els empedrats, a partir d'instruments d'ordenació territorial o urbanística. Així, cal implantar una nova normativa que pugui dotar els camins d'un règim jurídic més complet, adient i incliusiu de la conservació i regeneració de l'entorn en el marc de la regulació vigent. Així, requereix una menció especial la Directiva 92/43/CE del Consejo, de 21 de maig, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la flora i fauna silvestres, que posa en marxa la xarxa ecològica europea denominada Natura 2000, que està integrada per les zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA) designades sota les determinacions de la Directiva d'aus 79/409/CEE, relativa a les aus silvestres i per les zones d'especial conservació (ZEC).

Dins el nostre àmbit autonòmic, la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO), estableix que constitueixen els espais de rellevància ambiental de les Illes Balears els espais naturals protegits i els llocs de la Xarxa ecològica europea Natura 2000.

A nivell estatal, cal esmentar la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de monts, l'objectiu de la qual és garantir la conservació i protecció dels monts espanyols, promovent-ne la restauració, la millora, la sostenibilitat i l'aprofitament racional, recolzant-se en la solidaritat col·lectiva i la cohesió territorial.

Amb l'ús generalitzat dels vehicles de motor en els anys cinquanta del segle XX, les administracions varen oblidar molts de camins antics, ja que només prenen en consideració aquells que, per les seves característiques i traçat, eren els més aptes per als automòbils de l'època, al mateix temps que en potenciaven l'adequació als nous sistemes de transport. Així, molts de camins restaren abandonats i foren envaïts per la vegetació o, fins i tot, usurpats, mentre que altres es transformaven en vies concebudes únicament des de la perspectiva de l'automòbil.

En l'actualitat, els nous usos de lleure, com les activitats d'excursionisme o senderisme, esportives, educatives, socials, mediambientals, entre d'altres, han tornat a reivindicar aquesta xarxa que cal preservar i fomentar, no només com a infraestructures per satisfer necessitats de comunicació pròpies i específiques del món rural, sinó també com a infraestructures al servei de tota la societat; una xarxa que permet al conjunt de la població i als visitants gaudir de la natura i d'un paisatge amb un alt valor patrimonial i cultural que també, al cap i a la fi, es converteix en un motor de desenvolupament rural i d'un major equilibri territorial. En suma, sense camins públics no es disposa de la llibertat de moure's per l'illa, ni de caminar sobre un ferm de terra, ni de gaudir de la natura ni del paisatge, i tampoc no es pot aconseguir la sensibilització i la participació ciutadana efectiva a l'hora de conservar-ho. Així, aquesta llei no pretén regular amb caràcter general l'excursionisme sinó que només tracta del règim jurídic dels camins públics com a xarxa on implantar la pràctica del senderisme, sense perjudici de la coexistència amb altres disposicions que poden regular altres pràctiques excursionistes o de lleure tradicionals.

Tot i que durant anys, especialment des d'alguns ajuntaments i des del Consell Insular de Mallorca, s'ha fet un esforç notable per recuperar i defensar els antics camins públics, s'ha constatat que aquesta tasca no resulta suficient sense implantar un règim jurídic específic. Aquesta llei es formula per desplegar les competències que els articles 30 i 31 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears atorga a la comunitat autònoma en les matèries següents: ordenació del territori i urbanisme (article 30.3), camins (article 30.5), vies pecuàries (article 30.9), agricultura (article 30.10), esport i oci (article 30.12), patrimoni històric (article 30.25), desenvolupament del dret civil propi (article 30.27) i règim local (article 31.13). Totes aquestes competències permeten atendre les diferents realitats que presenten els camins públics de Mallorca i Menorca.

El text s'articula a través de dos grans apartats: el títol II per als camins públics i el títol III per a les rutes senderistes; títols que per ells mateixos podrien ser objecte d'una llei per separat, però que, en aquest cas, s'ha considerat convenient tractar d'una manera unitària i en un mateix cos normatiu. Això és així ja que sovint se sobreposen sobre un mateix camí públic tant la funció pròpia d'una via de comunicació com la recreativa i d'accés a la natura. Als títols esmentats els són d'aplicació el règim comú de la llei que ve determinat pel títol I (objecte i principis generals) i pel títol IV (infraccions i sancions).

El títol I recull l'objecte de la llei, és a dir el règim jurídic dels camins públics i les rutes senderistes, i n'incorpora els principis generals, que

es poden resumir en la defensa i la conservació del patrimoni viari, potenciant-ne l'ús responsable com a mitjà per accedir a l'entorn rural més immediat de la ciutadania.

El títol II estableix el règim jurídic dels camins públics. Aquesta llei es remet a la normativa comuna respecte de la definició de domini públic, si bé reforça els mitjans per defensar i controlar els camins públics mitjançant la concreció puntual de determinats articles de la Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears. Així doncs, pel que fa a la noció de camí públic, es parteix d'un concepte que, atenent la realitat, abasta qualsevol tipologia de camí que no només inclou la via de comunicació en ella mateixa, sinó també els elements que —sent igualment de domini públic— li són inherents per a la seva finalitat. També s'estableix una zona de protecció, com fa la legislació de carreteres, de 3 metres a cada costat del camí.

El control i la defensa dels camins s'ha instrumentalitzat d'acord a un doble control: el que exerceix l'administració municipal i el que exerceix el consell insular, administració que atresora molta informació sobre els camins i que pot ser de gran utilitat a l'hora d'acreditar-ne la titularitat pública. D'altra banda, és obvi que una defensa dels camins no es pot plantejar únicament amb una visió compartimentada per municipis, ja que molts camins, encara que de titularitat municipal, tenen un interès supramunicipal i també per això és important que el consell insular tuteli la xarxa des d'una visió insular amb total respecte a l'autonomia municipal.

Les novetats que podem destacar d'aquest títol II són:

Respecte de l'acció pública, s'ha ampliat el dret a l'exercici a qualsevol persona física o jurídica amb interès en la matèria, superant el concepte de veí/veïna de la legislació de règim local. També, i seguint l'exemple de la Llei 33/2003, de 3 de novembre, de patrimoni de les administracions públiques, s'ha establert una compensació per a la defensa dels camins públics, superant la mera indemnització de despeses que preveia la legislació de règim local. Finalment, s'ha establert la possibilitat que el consell insular, en les vies d'interès supramunicipal, pugui requerir als ajuntaments la informació per instar posteriorment, si ho considera oportú, l'acció pública en defensa de la titularitat pública d'un camí.

Pel que fa a la desafectació, s'elimina qualsevol possibilitat que es pugui donar la desafectació tàcita pel transcurs del temps. Respecte de les permutes i mutacions demaniales, s'insisteix en l'adequació a l'interès general i es requereix un informe preceptiu del consell insular que serà vinculant per a les vies que afecten rutes senderistes de caràcter insular.

Pel que fa a l'expedient d'investigació, recuperació d'ofici i delimitació i afitament, s'estableix, com a principal novetat, que el consell insular, en cas de vies municipals d'interès supramunicipal, pugui iniciar els expedients d'investigació d'ofici en cas que l'ajuntament no actuï.

També es fixa l'obligatorietat que qualsevol reclamació sobre la titularitat dels camins municipals s'ha de comunicar al consell insular perquè pugui cooperar amb l'ens municipal en la defensa de la titularitat pública o, fins i tot, assumir-ne la defensa si l'ajuntament no ho fa.

Respecte del Catàleg de camins inclòs en el capítol II, l'experiència davant els tribunals ha demostrat que per a defensar la titularitat pública dels antics camins cal un treball previ d'investigació que en permeti acreditar la titularitat; investigació que ha de dur a terme un equip multidisciplinari (amb l'especialització en història, geografia i dret, entre altres). Precisament, en el cas del Consell Insular de Mallorca, amb la tasca que ha fet fins ara en la defensa dels camins públics, s'ha recollit prou informació i experiència per a poder ajudar els ajuntaments i coordinar-se en aquesta tasca. Així doncs, la finalitat del catàleg és aportar les proves que fonamentin el caràcter públic dels camins, relacionar tots els camins públics municipals i determinar, a més, els camins públics o privats que tenen interès patrimonial o senderista. En tot cas, és un document merament informatiu i de control dels camins públics, sense que es pugui assimilar als catàlegs urbanístics. La llei estableix el procediment per aprovar els catàlegs, procediment que preveu un informe del consell insular i un tràmit d'audiència pública. Els ajuntaments tenen un termini màxim de quatre anys des de l'entrada en vigor de la llei per redactar els catàlegs. Els camins catalogats com a públics han de ser inscrits posteriorment a l'Inventari de béns municipals i també s'inscriuen en el Registre insular de camins públics creat per aquesta llei. Aquest registre té caràcter merament informatiu i vol ampliar al màxim la informació destinada a la ciutadania amb relació als camins públics de l'illa. La gestió del Registre insular s'atribueix al consell insular.

Igualment, el consell insular pot requerir als ajuntaments que cataloguin les vies municipals d'interès supramunicipal.

Al capítol III es preveu la col·laboració i la coordinació entre les diferents administracions i, en especial, que es puguin subscriure convenis o subvencions per redactar els catàlegs.

El capítol IV regula els instruments de planejament territorial i els plans executius. A escala territorial insular, s'estableix a càrrec del consell insular la redacció d'un pla director sectorial de camins. La finalitat d'aquest pla és establir una xarxa de camins complementària a la xarxa de carreteres per als vehicles motoritzats, però també per garantir en condicions de seguretat els desplaçaments a peu, bicicleta o cavall, o qualsevol altre mitjà de transport no motoritzat.

La planificació executiva del Pla Director Sectorial correspon als plans especials, que poden ser redactats pel consell insular i pels ajuntaments, amb la finalitat de mantenir la xarxa actual de camins, així com d'incorporar-hi nous trams en compliment de les prescripcions

del Pla Director Sectorial. Aquests plans especials comporten la declaració d'utilitat pública als efectes legalment prevists.

El capítol V regula els usos dels camins, insistint en el dret de transitar-hi i en el fet que, en tot cas, el trànsit no motoritzat és d'ús general, lliure i gratuït sense que es pugui subjectar a cap taxa i sense perjudici de les que es puguin imposar als usos especials, les activitats lucratives, les proves esportives o les activitats no permanents. Es faculta les administracions titulars dels camins per dictar les ordenances que considerin convenients. En aquest capítol s'inclouen les limitacions d'ús, que sempre ha de ser excepcional en el cas del trànsit a peu, així com les prohibicions, l'impediment de pas i altres usos, com ara la utilització per al pas d'instal·lacions i conduccions. D'altra banda, es vol garantir la compatibilitat del manteniment de la xarxa de camins amb l'activitat agrària, forestal i altres usos conformes amb la naturalesa i la destinació rústica dels terrenys.

En el capítol VI es recullen diversos aspectes que afecten de manera general els camins i el seu ús, com ara unificar els diferents senyals mitjançant la redacció d'un manual a càrrec del consell insular.

Igualment, per raons paisatgístiques, mediambientals i excursionistes, s'estableix l'obligació de preservar tot un conjunt de camins de l'asfaltatge, salvaguardant així el dret a caminar per ferms de terra que resulten més amables i segurs per al lleure o l'excursionisme. És important destacar, com ja hem indicat a l'inici, que molts dels camins públics representen no només una manera d'accedir al medi natural, sinó que també són una plataforma per practicar un esport (excursionisme, ciclisme, córrer, etc.) o per fer-hi activitats de lleure saludables, per tant, és necessari mantenir-ne les condicions perquè els camins compleixin aquesta funció adequadament.

També s'estableixen normes sobre els tancaments laterals dels camins, prohibint-ne els massissos per sobre de 120 centímetres d'altura, a fi d'evitar la pèrdua de les visuals del paisatge.

D'altra banda, en l'article 38 es recullen les normes adequades per mantenir els camins que es troben sobre marjades, per això, es recull el costum propi de Mallorca que atribueix la propietat del mur o marge a la finca superior, així com les parets seques que tanquen les finques amb el camí són propietat de la finca. Incorporar normes del nostre costum jurídic és possible d'acord amb l'article 1 del Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, pel qual s'aprova el text refós de la Compilació del Dret Civil de les Illes Balears, que integra en el dret civil propi el costum que forma part de la tradició jurídica de les Illes Balears. El capítol esmentat es completa amb normes respecte de l'ús forestal a la zona de protecció i sobre les obres d'instal·lacions subterrànies o aèries que s'han de fer als camins.

Amb caràcter general no és objecte d'aquesta llei l'excursionisme com a esport, que es regula per la seva legislació específica, però sí que es regula, en el títol III, el senderisme, que, com s'ha dit a l'inici, i com a manera d'accedir al medi ambient i a la natura, és l'altre gran apartat de la llei. Aquest títol s'articula sobre la base de la creació de les rutes senderistes, entenent-les, prioritàriament, com les rutes excursionistes a peu homologades pel consell insular. Els promotors d'aquestes rutes poden ser ajuntaments, pel que fa a les d'àmbit local, o el consell insular, amb relació a les d'àmbit i interès supramunicipal, si bé les persones particulars també poden col·laborar signant els convenis corresponents amb l'administració promotora. La ruta senderista es pot articular sobre vies públiques o, fins i tot, sobre vies privades, sempre que es compti amb l'acord de la propietat dels terrenys i, si escau, també amb l'explotador de l'activitat agrícola. També els promotors poden fer ús, si escau, dels plans especials d'ordenació de rutes senderistes, així com dels projectes i les ordenances, que duen implícita la declaració d'utilitat pública dels terrenys necessaris per executar-les. La Federació Balear de Muntanyisme i Escalada, a petició de l'entitat promotora, pot homologar la ruta conforme a les marques de GR (gran recorregut), PR (petit recorregut) i SL (sender local).

La llei estableix el procediment d'homologació que correspon al consell insular, que ha de vetllar pels requisits que estableix la llei i el seu annex II, per a dotar la via de la seguretat necessària i garantir-ne l'encaix en l'ordenació territorial de l'illa. Una vegada concedida l'homologació provisional, l'entitat promotora té dos anys per a executar la ruta i senyalitzar-la. I quan el consell insular hagi verificat que s'ha executat correctament, s'homologarà definitivament i s'inscriurà en el Registre de rutes senderistes. Aquest registre es constitueix com un document d'accés públic on s'inscriuen les rutes homologades pel consell insular, al qual correspon la competència sobre el registre.

També s'estableix la prohibició de crear noves rutes senderistes al marge de les establertes d'acord amb aquesta llei. Respecte d'aquestes rutes, se'n vol unificar els criteris tècnics, tant pel que fa a la seguretat com a la senyalització, per poder comptar amb un registre efectiu de totes les rutes senderistes i oferir-ne una informació completa i coordinada a les persones usuàries.

Finalment, el títol es completa amb les condicions que poden permetre cancel·lar l'homologació, així com les normes relatives a la conservació i la senyalització de les rutes senderistes; aquesta senyalització ha de ser coordinada pel consell insular mitjançant l'elaboració i l'aprovació del manual corresponent o bé amb un reglament.

El títol IV implanta el règim de les infraccions i sancions. Aquest títol és comú als camins i a les rutes senderistes. En aquest títol s'estableix un règim d'infraccions i de sancions, amb la graduació de lleu, greu i molt greu, i amb unes multes que poden anar d'un mínim de 60 euros fins als 20.000 euros per a les infraccions més greus. També s'estableix un règim adequat de prescripcions de la infracció, que són d'un any per a les lleus, de dos anys per a les greus i de tres anys per a les més greus, encara que la restitució de la legalitat, quan la infracció ha afectat béns del domini públic, no prescriu mai. Finalment, s'implanta també un règim d'execució forçosa i subsidiària, com també de multes coercitives, similar al que preveu la legislació urbanística.

La llei conclou amb un conjunt de disposicions addicionals, transitòries i finals. En les disposicions addicionals es destaca la regulació dels plans especials d'ordenació territorial mitjançant la modificació de la Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial. Aquests plans es configuren com a instruments d'ordenació territorial en desplegament de les determinacions del Pla Territorial Insular i del Pla Director Sectorial o també com a instruments de planejament autònom, quan així ho prevegi expressament una normativa sectorial. També són objecte de regulació els antics traçats de línies ferroviàries desafectades, així com la creació dels plans de vies ciclistes.

En conclusió, aquesta llei vol realçar el valor de l'extensa xarxa de camins públics, regulant les diferents realitats que els afecten i establint els mitjans adequats per defensar-los i garantir-ne la protecció.

TÍTOL I

OBJECTE I PRINCIPIS GENERALS

Article 1

Objecte

1. L'objecte d'aquesta llei és establir el règim jurídic dels camins públics de Mallorca i Menorca. Aquest règim s'estén a totes les qüestions relacionades amb la planificació, la projecció, el finançament, la construcció, la modificació, la conservació, l'explotació, l'ús i la defensa dels camins públics. Igualment, amb aquesta llei, es vol garantir la integració correcta dels camins en l'entorn.

2. També són objecte de regulació els aspectes relatius a les rutes d'interès senderista, cultural, patrimonial i etnològic, i la seva selecció, ordenació, protecció, senyalització i homologació com a rutes senderistes definides en el títol III d'aquesta llei, a més de la integració en el Registre de rutes senderistes.

3. No és objecte d'aquesta llei regular, amb caràcter general, l'excursionisme, que s'ha de regir per la normativa específica.

4. L'objecte d'aquesta llei s'estableix amb ple respecte al règim jurídic que preveu la legislació ambiental, en especial pel que fa a les previsions relatives a camins públics que transcorren per espais naturals protegits i de la Xarxa Ecològica Europea Natura 2000.

Article 2

Principis generals

Els principis generals en què es basa aquesta llei són:

- Implantar i impulsar la catalogació, el registre, la defensa, la vigilància, la conservació, el manteniment i la integració en l'entorn de la xarxa de camins públics que defineix aquesta llei.
- Recuperar, conservar i protegir el patrimoni viari tradicional i el seu entorn.
- Potenciar el coneixement de la xarxa de camins públics.
- Facilitar i promoure un ús responsable no motoritzat (a peu, en bicicleta o a cavall) i sostenible dels camins públics com a mitjà per preservar i donar a conèixer el medi natural, el paisatge, el patrimoni etnològic, el patrimoni històric i servir al sosteniment i desenvolupament del medi rural.
- Implantar la gestió sostenible del patrimoni viari històric i integrar els aspectes d'oci, socials i culturals amb els mediambientals i les activitats econòmiques agrícola, ramadera, silvícola i cinegètica.
- Implantar el marc normatiu que delimiti l'ús dels camins conforme a la seva naturalesa i destinació en el medi rural, i prohibir-hi els usos incompatibles.
- Garantir l'existència d'una xarxa de camins públics en benefici del sector primari de l'illa.

TÍTOL II

CAMINS PÚBLICS

Capítol I

Règim jurídic

Article 3

Definicions

S'estableixen les definicions següents, a l'efecte d'aquesta llei:

- Camins públics: són les vies de comunicació terrestre de qualsevol tipologia, de domini públic, ubicades majoritàriament en sòl

rústic que cobreixen les necessitats d'accés a les àrees rurals, de comunicació amb la costa, amb nuclis de població o llocs d'interès general. No es consideren camins públics, les carreteres que regula la legislació específica o els carrers, les places, els passejos o qualsevol altra via urbana definida i regulada per la normativa específica corresponent.

Formen part inherent dels camins públics: la plataforma, el ferm, els vorals, les obres de fàbrica, els terraplens i les obres auxiliars, així com els ponts per on passa el camí.

b) Catàleg municipal de camins: document informatiu aprovat per l'ajuntament que recull les conclusions dels treballs d'investigació i recerca sobre la situació dels camins públics o privats del seu terme municipal respecte de la titularitat pública, l'interès patrimonial o senderista.

c) Registre insular de camins públics: registre dels camins públics de l'illa, atribuït al consell insular.

d) Xarxa de camins públics: unitat funcional integrada pel conjunt de camins d'interès insular de titularitat pública que s'ordena en el Pla Director Sectorial de Camins.

e) Servitud pública de pas: servitud de pas, constituïda d'acord amb la normativa vigent a favor d'una administració pública, destinada a un ús general i amb les mateixes finalitats que els camins públics descrits en el punt a) d'aquest article.

f) Zona de protecció: porció de terreny delimitada amb la finalitat de protegir la integritat o la seguretat de les persones usuàries de la via i dels elements constructius del camí, així com els valors paisatgístics de l'entorn.

g) Pla Director Sectorial de Camins: instrument d'ordenació territorial destinat a ordenar i protegir la integritat del sistema i l'estructura de la xarxa insular de camins públics.

h) Plans especials de camins: instruments de naturalesa territorial o urbanística destinats a desplegar l'ordenació i la protecció integral dels camins en execució del Pla Director Sectorial de Camins. Els plans que promogui el consell insular s'han de sotmetre al règim jurídic de l'ordenació territorial i els que promouen els ajuntaments, al règim jurídic urbanístic.

i) Gestió sostenible del patrimoni viari històric: l'organització, l'administració i l'ús del patrimoni viari històric de forma i intensitat que permeti mantenir el seu entorn natural, biodiversitat, productivitat agrícola i ramadera, vitalitat, potencialitat i capacitat de regeneració, per atendre ara i en el futur, les funcions ecològiques, econòmiques i socials rellevants en el seu entorn.

j) Vehicles autoritzats: com a mínim són vehicles autoritzats per transitar per un camí els vehicles dels propietaris o titulars de drets sobre les parcel·les confrontants o amb accés a través del camí, així com els vehicles agraris que s'utilitzen per a les tasques agrícoles o ramaderes de les finques. També tendran caràcter de vehicles autoritzats aquells relacionats amb el manteniment, la reparació i el lleure de les edificacions i instal·lacions existents a les parcel·les confrontants o que tenen accés a través del camí.

Article 4

Règim demanial i servituds públiques

1. Els camins públics i les servituds públiques de pas són, respectivament, béns i drets de domini públic i, per això, són inalienables i no es poden embargar ni prescriuen. Les ocupacions privades il·legítimes dels camins o servituds públiques de pas manquen de valor davant de la titularitat pública, amb independència del temps que hagi transcorregut.

2. Les facultats generals de planificació, de construcció, de modificació, de conservació, d'explotació i de defensa dels camins públics i servituds públiques de pas corresponen a les administracions que en són titulars, sense perjudici de les competències i funcions que tenen encomanades els consells insulars en aplicació d'aquesta llei i de la Llei 8/2000, de 27 d'octubre, de consells insulars, i normativa concordant.

3. Als camins que discorren per vies pecuàries i pel domini públic marítim terrestre els és d'aplicació la normativa vigent en matèria de vies pecuàries i de costes.

4. Els camins públics s'entenen de titularitat municipal tret de prova en contrari.

5. El patrimoni viari històric ha de ser gestionat de forma sostenible, integrant els aspectes ambientals amb les activitats econòmiques, entre d'altres les agràries, socials i culturals, amb la finalitat de conservar el medi natural alhora que augmentar el desenvolupament i la qualitat de vida de la població rural.

Article 5

Zona de protecció

1. S'estableix una zona de protecció amb una amplada de 3 metres, a banda i banda, des del límit exterior del camí.

2. Qualsevol intervenció en aquesta zona de protecció que estigui sotmesa a una autorització expressa segons es determini en la legislació sectorial corresponent, ha de comptar amb un informe favorable, preceptiu i vinculant de l'administració titular del camí, a més dels informes sectorials que corresponguin.

Aquests informes s'integraran en els expedients d'autorització de conformitat amb el que es preveu en la legislació de procediment administratiu, i s'hauran de pronunciar respecte de la integritat i la seguretat de les persones usuàries del camí, la preservació dels elements

constructius del camí, així com la preservació dels valors paisatgístics i la prevenció i la restauració ambiental d'incendis forestals. Les activitats agrícoles i ramaderes tradicionals no se subjectaran a aquest tràmit.

3. Els plans especials que es redactin en aplicació d'aquesta llei, poden concretar la delimitació de la zona de protecció i ampliar-la a altres elements quan es consideri, raonadament, que és necessari per acomplir el que preveu el punt 2 d'aquest article.

Article 6

Acció pública

1. A l'efecte d'aquesta llei, l'acció pública en defensa de la titularitat d'un camí públic, que recull amb criteri general la Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears, la pot instar qualsevol persona o entitat pública o privada que estigui en plenes facultats dels seus drets civils i polítics.

2. Quan un particular o una entitat privada exerceixi davant els tribunals una acció de defensa de la titularitat pública d'un camí amb l'oposició o la inacció de l'administració presumptament titular d'aquest, i n'obtingui una resolució judicial ferma favorable, tindrà dret a cobrar de l'administració a la qual s'atribueixi l'esmentada titularitat l'equivalent al quàdruple de l'import de les costes processals causades. Aquesta quantitat es percebrà en concepte de compensació i amb independència del que decideixi la sentència sobre la imposició de les costes judicials a l'empara del que preveu la legislació processal.

Igualment, la part demandant té dret a reclamar de l'administració titular del camí la indemnització pels danys i perjudicis que se li hagin pogut produir al llarg de tot el procés de defensa d'aquest interès general.

3. Respecte de les vies que tinguin un interès supramunicipal o que siguin susceptibles de formar part d'una xarxa de comunicació amb interès insular, es pot informar al consell insular corresponent sobre els motius i les justificacions pels quals es considera que són de titularitat pública, a fi i efecte que, si ho considera justificat, pugui instar l'acció pública en defensa de la titularitat. Si el consell insular decideix no emprendre les accions pertinents, ho ha de fer de manera raonada i justificada.

4. A l'efecte que el consell insular es pugui pronunciar sobre la petició prevista en l'apartat anterior, pot requerir prèviament a l'administració afectada que al·legui el que consideri pertinent dins un termini de tres mesos. Amb aquesta finalitat, el consell insular trametrà a l'administració titular del camí tota la documentació o la informació que tingui sobre la titularitat del camí.

Article 7

Desafectació

1. Els terrenys de domini públic viari només queden desafectats mitjançant resolució expressa de l'administració titular, que s'ha d'ordenar pel procediment que estableix la legislació de règim local o una altra legislació específica aplicable. No produeixen desafectació del domini públic viari l'ús, l'ocupació o les utilitzacions privades, per prolongades que hagin estat en el temps.

2. Els projectes d'obres que impliquen substituir determinats trams o que deixin sobrants, no produiran la desafectació, els terrenys substituïts o sobrants continuaran afectes al domini públic viari mentre no se'n resolgui expressament la desafectació.

3. Els actes de desafectació i permutes s'han de fer constar en el Catàleg municipal de camins i en el Registre insular de camins públics.

Article 8

Permuta i mutació demanial

1. Es poden fer permutes i mutacions demanials de béns afectes al domini públic viari, amb els tràmits de desafectació previs i amb la nova afectació previstos en la legislació de patrimoni dels ens locals.

2. Si la permuta ve motivada per un canvi de traçat del viari, s'ha de justificar convenientment la idoneïtat i la millora del traçat alternatiu respecte de l'antic. Si el traçat afecta més de 200 metres lineals de camí s'haurà de seguir allò establert a l'article 24 de la Llei 6/1997, de 8 de juliol, del sòl rústic de les Illes Balears, si el traçat afectat pel canvi té una llargària inferior als 200 metres lineals s'haurà d'obtenir la corresponent llicència urbanística municipal sense que sigui necessària la declaració d'interès general. En el cas que la permuta afecti un camí que forma part d'una ruta senderista del consell insular, l'ajuntament haurà de sol·licitar informe preceptiu al consell insular en relació amb el canvi de traçat.

3. La mutació demanial que impliqui un canvi d'ús del viari públic, s'ha de sotmetre a informe previ i preceptiu del consell insular, que és vinculant en el cas de camins que afecten les rutes senderistes promogudes pel consell insular.

4. Qualsevol permuta o mutació demanial està condicionada al compliment de les disposicions que sobre aquesta matèria estableix la normativa de règim local o la legislació específica aplicable, tant pel que fa al contingut com al procediment administratiu pertinent.

Article 9**Investigació, recuperació possessòria, delimitació i fitació**

1. Les administracions públiques tenen el deure d'investigar els camins que consideren que pertanyen al domini públic i també estan facultades per recuperar-ne d'ofici la possessió indegudament perduda, independentment del temps que hagi estat ocupat o utilitzat per les persones particulars. Les administracions titulars dels camins poden dur a terme d'ofici les delimitacions administratives corresponents. Després de la delimitació s'han de fitar, sempre, els béns delimitats.
2. El procediment administratiu per investigar, recuperar la possessió, delimitar i fitar els béns s'ha de fer segons les normes previstes per la legislació de règim local i l'específica que hi sigui d'aplicació. En tot cas, si el camí investigat afecta un camí públic d'interès supramunicipal o afecta camins públics d'un municipi limítrof, l'Ajuntament que tramita el procediment donarà audiència a l'administració interessada.
3. En el moment en què l'administració competent té informació d'alguna acció de tancament de camins públics, així com de la usurpació de trams o d'altres elements dels camins de naturalesa pública, amb llaurat, moviment de terres, o altres formes materials d'apropiació, ha d'iniciar el procediment de recuperació d'ofici. En els camins que estiguin inclosos en l'Inventari de béns municipals, l'administració titular, com a mesura cautelar i urgent prèvia a la resolució de la recuperació d'ofici, pot executar l'obertura immediata del camí usurpat per mitjans propis i sense necessitat d'audiència a les parts afectades. Aquesta mesura cautelar només es pot dur a terme davant usurpacions recents del domini públic viari i sempre que no hagin transcorregut més de tres mesos des que se n'ha tingut constància. En tot cas, s'ha d'aixecar acta de les actuacions practicades.
4. Pel que fa als camins públics municipals que tinguin un interès supramunicipal o que siguin susceptibles de formar part d'una xarxa de comunicació amb interès general insular, els consells insulars de Mallorca i de Menorca disposen també de les facultats d'investigar-los, recuperar-los d'ofici, delimitar-los i fitar-los d'acord amb el procediment establert en la normativa de règim local i en aquesta llei. Per exercir aquesta facultat, el consell insular haurà d'instar, prèviament, l'ajuntament perquè iniciï el procediment corresponent. Transcorreguts dos mesos sense que l'ajuntament ho faci, el consell insular el pot iniciar per la via de la subrogació.
5. Si la resolució de l'expedient d'investigació tramitat pel consell insular respecte dictamina que el camí és de titularitat municipal, el camí queda incorporat en el Catàleg municipal de camins i s'haurà d'incorporar obligatòriament a l'Inventari de béns municipals d'acord amb el que preveu l'article 132 de la Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears.
6. Interinament, i en el cas que l'ajuntament manifesti la seva oposició a la titularitat municipal, i mentre els tribunals no ho resolguin definitivament, el camí resta sota la tutela del consell insular que pot dur a terme totes les actuacions pròpies del titular del camí.

Article 10**Reclamacions i accions judicials respecte de la titularitat pública municipal dels camins**

1. En el cas de reclamació administrativa o judicial respecte de la titularitat pública d'un camí municipal, l'ajuntament demandat ha de notificar la reclamació o la demanda al consell insular en els dos dies hàbils des que ha rebut la reclamació o la demanda, perquè el consell insular pugui cooperar en la defensa del camí públic.
2. En el cas que l'ajuntament s'inhibeixi en la defensa de la titularitat pública del camí, la notificació prevista en l'apartat anterior permet al consell insular assumir-ne la defensa amb els efectes que preveuen aquesta llei, en especial els que preveu l'article 6, i la normativa concordant de règim local.

Capítol II**De la catalogació i el registre dels camins públics****Article 11****Catàleg municipal de camins públics**

1. El Catàleg municipal de camins recull els treballs d'investigació i recerca sobre la situació dels camins del terme municipal respecte de la titularitat pública, l'interès patrimonial o senderista.
2. Respecte de la titularitat pública, el Catàleg municipal de camins té la funció d'aportar les proves que serveixin per fonamentar el caràcter públic d'un camí com a bé de domini públic o bé patrimonial de l'administració municipal.
3. El Catàleg municipal també ha de recollir les servituds públiques de pas de titularitat municipal.
4. Els camins públics i les servituds públiques de pas no inclosos en aquest catàleg no perden, per aquest motiu, la naturalesa pública.

5. D'altra banda, aquest catàleg municipal no és assimilable als catàlegs que estableix la legislació urbanística i no té la condició ni la finalitat pròpies d'aquests instruments de planejament.

Article 12

Redacció del Catàleg municipal de camins públics

1. El Catàleg municipal de camins ha de ser redactat per un equip multidisciplinari amb coneixement del territori, del patrimoni etnològic, del medi ambient, de recerca arxivística i amb competències jurídiques.

2. El catàleg ha d'incorporar una fitxa per a cada camí en la qual, com a mínim, s'ha de fer constar la informació que preveu l'annex I d'aquesta llei. Igualment, la fitxa contendrà les ressenyes bibliogràfiques, documentals i cartogràfiques on consti el camí.

3. La recerca arxivística ha d'abastar l'àmbit de tots els municipis afectats pels camins i altres administracions públiques que en tinguin la competència o que puguin tenir-ne informació. Igualment, i en la mesura que es pugui, s'ha recollir la informació facilitada per les fonts orals. La toponímia del camí ha d'atendre la denominació oficial i, si no en té, la tradicional o la històrica.

4. Les conclusions del catàleg han d'incloure els apartats següents:

- a) Relació de camins o servituds de pas de titularitat pública o susceptibles d'iniciar un expedient d'investigació d'acord amb la legislació de règim local.
- b) Camins amb interès patrimonial amb les recomanacions pertinents per preservar-los, tant a nivell constructiu com legal.
- c) Camins que tinguin interès com a rutes excursionistes.

5. Els ajuntaments han d'aprovar els seus catàlegs en el termini màxim de quatre anys des de l'entrada en vigor d'aquesta llei. Transcorregut aquest termini sense que s'hagi aprovat l'esmentat Catàleg municipal de camins, el consell insular es pot subrogar en les competències dels ajuntaments per redactar i aprovar els catàlegs esmentats, tot això d'acord al procediment establert a l'article següent en el que hi sigui d'aplicació.

Article 13

Procediment per aprovar el Catàleg municipal de camins públics

1. El procediment per aprovar el Catàleg municipal de camins ha de complir els tràmits següents:

- a) Informe del consell insular. Quan s'hagi completat el catàleg s'ha de trametre al consell insular que té tres mesos per emetre'n un informe vinculant sobre el compliment dels requisits de l'article 12 d'aquesta llei. Si l'informe és negatiu, l'ajuntament ha d'esmenar les deficiències i sotmetre la proposta a un nou informe. Si, per contra, l'informe és favorable, ha d'incloure una anàlisi sobre les conclusions del catàleg i ha d'elaborar les recomanacions que consideri oportunes.
- b) Aprovació inicial. Quan el consell insular hagi emès l'informe que esmenta el punt anterior, l'ajuntament ha d'aprovar inicialment el catàleg i l'ha de sotmetre a exposició pública per un termini d'un mes de la publicació al Butlletí Oficial de les Illes Balears. Igualment, ha de notificar l'aprovació inicial al consell insular i als municipis confrontants, perquè, en el mateix termini, puguin al·legar-hi el que creguin convenient.
- c) Aprovació definitiva. Un cop resoltes les al·legacions, el ple de l'ajuntament ha d'aprovar definitivament el catàleg en un termini màxim de sis mesos comptadors des que va finalitzar l'exposició pública.

2. En el ple en què s'acordi l'aprovació definitiva del catàleg, també s'acordarà, si cal, la inscripció dels camins catalogats de titularitat municipal en l'Inventari de béns municipals. Igualment, en el termini màxim de dos mesos des que s'ha aprovat definitivament, l'ajuntament ha de trametre al consell insular l'acord adoptat per incorporar els camins catalogats de titularitat municipal en el Registre insular de camins públics.

3. Els camins catalogats de titularitat municipal s'han de cartografiar en el planejament urbanístic municipal sempre que es revisi o se'n faci una nova formulació, fent-ne constar la naturalesa pública, sempre sense perjudici de cartografiar tots els camins del terme municipal d'acord amb el que preveu la legislació urbanística.

4. També s'informarà la Direcció General del Cadastre perquè, d'acord amb el procediment establert, incorpori a la planimetria cadastral els camins catalogats de titularitat municipal.

Article 14

Catàleg insular de camins públics

Els consells insulars de Mallorca i Menorca han d'aprovar el Catàleg de camins de la seva titularitat en el termini màxim de quatre anys, a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei, d'acord amb el que disposen els articles precedents en tot el que hi sigui d'aplicació.

Article 15**Registre insular de camins públics**

1. El Registre insular de camins públics és un registre informatiu dels camins públics de l'illa i pot ser contradit davant els tribunals. En cap cas, si un camí públic no està inclòs en aquest registre no perd, per això, el reconeixement de la seva titularitat pública.
2. La competència i l'organització del Registre correspon al consell insular.
3. El consell insular ha de fer constar en el Registre insular de camins públics els camins i les servituds de pas que són de titularitat de qualsevol administració pública.
4. Els camins pels quals el Catàleg municipal de camins conclou que s'ha d'obrir un expedient d'investigació es poden inscriure en el Registre insular de camins, si bé s'ha de fer constar expressament que la titularitat està pendent de l'expedient d'investigació.
5. La fitxa de registre de cada camí contindrà la informació que es proposa en l'annex I.

Article 16**Actualització**

1. Les administracions titulars dels camins han de mantenir actualitzats els catàlegs i han de comunicar qualsevol modificació respecte dels seus camins o servituds de pas al Registre insular de camins públics, en el termini màxim de dos mesos des que la modificació es produeixi.
2. Si s'incorporen nous camins o servituds de pas als catàlegs municipals de camins, s'ha de seguir el procediment que estableix l'article 13 d'aquesta llei.
3. Els nous camins o servituds públiques, que hagin estat objecte d'un expedient d'investigació previ, declarats públics per sentència judicial ferma o adquirits per l'Administració d'acord amb un títol d'adquisició, es poden inscriure directament al catàleg i no caldrà seguir el procediment establert en l'article 13 d'aquesta llei.
4. La pèrdua de la titularitat pública d'un camí o servitud de pas suposa la baixa automàtica del catàleg. La modificació del traçat d'un camí públic o servitud pública de pas catalogats també es podrà inscriure directament en el catàleg, sense necessitat de seguir el procediment establert en l'article 13 d'aquesta llei.
5. Igualment, les administracions públiques mantindran actualitzats els seus inventaris de béns municipals d'acord amb el que estableix la normativa de règim local.

Article 17**Consulta pública del Registre insular de camins públics**

El Registre insular de camins públics ha d'estar disponible per a la consulta pública, s'ha de mantenir actualitzat i ha de ser accessible telemàticament. Els consells insulars també poden crear altres eines de comunicació del contingut del Registre per fer-ne la màxima difusió.

Article 18**Iniciativa del Consell Insular en la incorporació de camins als catàlegs municipals de camins**

1. Respecte de les vies que els consells insulars puguin considerar justificadament de titularitat municipal, i que tinguin un interès supramunicipal o siguin susceptibles de formar part d'una xarxa de comunicació amb interès insular, els consells insulars poden requerir l'ajuntament perquè les inclogui en el seu catàleg de camins municipals, d'acord amb el procediment que preveu l'article 13 anterior.
2. L'ajuntament requerit ha de donar una resposta raonada sobre la inclusió o no del camí en el seu catàleg en el termini màxim de quatre mesos. La manca de resposta en el termini fixat suposa que l'ajuntament accepta la titularitat del camí.
3. En cas que l'ajuntament es manifesti en contra de la titularitat esmentada, el consell insular ha d'exercir l'acció corresponent davant els tribunals en defensa de la titularitat municipal. Interinament, i mentre no es resol definitivament la titularitat, el camí resta sota la tutela del consell insular que pot dur a terme totes les actuacions pròpies del titular del camí per defensar-ne la titularitat i la integritat.

Article 19**Disposicions comunes als catàlegs de camins**

1. Els catàlegs municipals i insulars de camins prevists en aquesta llei conformen uns documents detallats amb el contingut de les fitxes previstes en l'annex I d'aquesta llei, que seran incorporades a l'Inventari de béns de l'administració titular.

2. Els catàlegs municipals i insulars de camins, atès que no constitueixen figures d'ordenació i se ceneixen a identificar els béns demaniais viaris dels ajuntaments i del consell insular corresponent, no s'han de sotmetre a avaluació ambiental.

Capítol III

Relacions interadministratives

Article 20

Coordinació i col·laboració

1. Les actuacions de les diferents administracions públiques s'han de fer d'acord amb els principis de coordinació, col·laboració, informació mútua i respecte competencial.
2. Els ajuntaments, els consells insulars i el Govern poden establir acords i convenis de col·laboració per millorar i mantenir la xarxa de camins públics, tant pel que fa als aspectes tècnics com financers.

Article 21

Col·laboració dels consells insulars en la redacció dels catàlegs municipals de camins

1. Els consells insulars poden subscriure convenis o acordar subvencions amb els ajuntaments per facilitar-los els mitjans adequats per redactar els catàlegs municipals de camins.
2. El règim de cooperació amb els ajuntaments es pot desplegar mitjançant un reglament que ha d'establir una regulació estable de les previsions d'assessorament i de suport per redactar els catàlegs.

Capítol IV

Instruments d'ordenació territorial

Secció 1a

Ordenació territorial dels camins

Article 22

Pla Director Sectorial de Camins

1. Amb la finalitat d'ordenar la integritat del sistema i l'estructura de la xarxa insular de camins públics, s'instaura el Pla Director Sectorial de Camins conforme amb les determinacions del que estableix la Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial.
2. L'àmbit territorial del pla esmentat és insular i la competència per elaborar-lo, tramitar-lo i aprovar-lo correspon al consell insular, de conformitat amb el que preveu el capítol 3 del títol II de la Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial.
3. No obstant l'anterior, i de conformitat amb el que preveu l'article 21 de la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO), a més dels informes previstos en la legislació d'ordenació territorial, el Pla ha de ser informat preceptivament per la conselleria competent en matèria de medi ambient quan afecti o pugui afectar un espai natural protegit. A més, quan el Pla, sense tenir relació directa amb la gestió d'un lloc de la Xarxa Natura 2000, o sense que sigui necessari per a aquesta gestió, pugui afectar de manera apreciable els llocs o espais esmentats, s'ha d'avaluar d'acord amb el que estableix l'article 39 de la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO).

Article 23

Contingut mínim del Pla Director Sectorial de Camins

1. A més dels continguts que preveu l'article 12 de la Llei 14/2000, de 21 de desembre, ja esmentada, el Pla Director Sectorial de Camins ha de contenir:

- a) Normativa d'aplicació i ordenances d'ús.
- b) Plànols informatius, que hauran d'incorporar els espais de rellevància ambiental, si n'hi havia.
- c) Plànols d'ordenació.
- d) Programa d'actuacions.

2. L'objecte del pla és definir una xarxa sistemàtica d'àmbit supramunicipal, que serveixi per connectar poblacions, punts d'interès natural, cultural o etnològic, així com els accessos a la costa en execució de la legislació sectorial corresponent.
3. El pla ha de concebre la xarxa de camins com un sistema estructural complementari de la xarxa de carreteres. Igualment, ha d'implantar una estructura de comunicació viària per a mitjans no motoritzats, per garantir, en condicions de seguretat, els desplaçaments a peu, en bicicleta, a cavall o altres mitjans de transport sense motor.
4. El pla també ha d'establir els principis generals i les línies mestres per crear rutes senderistes, amb la finalitat de preservar-ne la coherència territorial.

Secció 2a

Instruments de desplegament en matèria de camins

Article 24

Plans especials de camins

1. Els consells insulars i els ajuntaments, segons correspongui, poden redactar plans especials de camins, que es configuren com a instruments de desplegament del Pla Director Sectorial de Camins. Aquests plans han de garantir el manteniment i la conservació de la xarxa viària pública dels camins que els correspongui en virtut de les competències respectives.
2. Els plans especials de camins han d'incorporar, almenys, els continguts següents:
 - a) Normativa d'aplicació i ordenances d'ús.
 - b) Plànols informatius on es faci constar, com a mínim, l'estat de conservació dels camins.
 - c) Plànols d'ordenació, que han de recollir, com a mínim, la relació de camins públics que hi ha i la relació de nous camins o trams previstos.
 - d) Programa d'actuacions que ha d'incloure, com a mínim: programes de millores i manteniment dels camins existents, la inversió necessària, el finançament previst i el calendari d'actuacions.
 - e) Estudi econòmic i financer.
3. Els plans especials de camins d'àmbit supramunicipal tenen naturalesa d'instruments d'ordenació territorial de conformitat amb el que preveu el capítol 3 bis de la Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial, i prevalen sobre el planejament urbanístic municipal. Aquests plans es poden elaborar per a l'àmbit insular, per a àmbits territorials parcials o per a àmbits funcionals o temàtics, i els consells insulars els han de redactar i aprovar en desplegament del Pla Director Sectorial de Camins.
4. Els plans especials de camins d'àmbit municipal han de tenir caràcter d'instrument urbanístic i els han de redactar els ajuntaments corresponents; hi és d'aplicació el règim previst en la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears i en els reglaments que la desenvolupin. Aquests plans especials municipals de camins s'han d'ajustar a les previsions del Pla Director Sectorial de Camins i no poden contradir les determinacions dels plans especials de camins d'àmbit supramunicipal que preveu l'apartat anterior.
5. Els programes d'actuació dels plans especials de camins han d'abastar dues fases consecutives de cinc anys. Per modificar les previsions de cada fase, cal modificar el Pla especial seguint els tràmits que preveu la legislació d'ordenació territorial en el cas dels plans d'àmbit supramunicipal i la legislació urbanística en el cas dels plans d'àmbit municipal.
6. Anualment, s'han de fer les previsions pressupostàries ajustades als plans quinquennals amb especificació dels projectes i les obres que es volen fer i s'ha d'establir un ordre de prioritats. Aquests projectes i obres previstos, els han d'executar les administracions titulars dels camins directament o mitjançant convenis específics de col·laboració entre elles i la resta d'administracions públiques interessades.

Article 25

Coordinació amb la planificació territorial

1. Els plans especials de camins municipals s'han d'adaptar als continguts del Pla Director Sectorial de Camins i dels plans especials de camins d'àmbit supramunicipal. Igualment, s'han de sotmetre de manera preceptiva a l'informe del consell insular corresponent. Aquest informe té caràcter vinculant en tot el que fa referència a les competències insulars d'ordenació territorial. Tot això sense perjudici del que estableix l'article 19.2 de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat.
2. El termini màxim per emetre l'informe previst en l'apartat anterior és de trenta dies hàbils, i es considera en sentit favorable si no s'emet i comunica en aquest termini.

Article 26**Modificació i revisió**

Els plans especials de camins s'han de revisar cada deu anys o, en qualsevol cas, quan sobrevinguin circumstàncies que ho aconsellin i, de manera especial, per determinar les obres necessàries per mantenir els camins en un bon estat d'ús o per qualsevol causa circumstancial que alteri aquest estat.

Secció 3a**Efectes de l'ordenació en matèria de camins****Article 27****Declaració d'utilitat pública**

1. Als efectes del que preveu la legislació en matèria d'ordenació del territori i urbanisme, l'aprovació dels plans directors sectorials i dels plans especials de camins du implícita la declaració d'utilitat pública dels terrenys necessaris per executar-los, així com de les obres, de les instal·lacions i dels serveis que s'hi hagin previst de manera concreta.

2. Alternativament, la disponibilitat dels terrenys necessaris per dur a terme els plans especials de camins també pot derivar de l'alienació o cessió voluntària de les persones titulars, de convenis de col·laboració o altres mecanismes vàlids en dret.

Article 28**Recursos financers**

1. L'administració titular ha de garantir que s'executen adequadament els plans directors sectorials i els plans especials de camins, mitjançant els estudis econòmics i financers corresponents. En aquest sentit els plans directors i els plans especials contindran programes específics de finançament en els quals es concretarà l'aportació de cada administració, consell i ajuntaments, per a la conservació i el manteniment dels camins.

2. Els recursos necessaris per executar els plans directors sectorials i els plans especials de camins, poden estar constituïts per transferències de capital, aportacions d'altres organismes públics o privats, recursos de les entitats locals, operacions de crèdit i contribucions especials o taxes.

Article 29**Associacions de persones usuàries**

Es poden constituir associacions de persones usuàries o grups de voluntariat per col·laborar en el manteniment dels camins, sempre que no n'impliqui una limitació de l'ús públic.

Capítol V**Dels usos dels camins****Article 30****Ús general**

1. Tota persona té dret a transitar pels camins públics i servituds públiques de pas, conforme al seu destí i d'acord amb les lleis, les normes i les ordenances d'aplicació. El trànsit no motoritzat (a peu, en bicicleta o a cavall) ha de ser d'ús general, lliure i gratuït i no es pot subjectar a cap taxa. Tot això sense perjudici de les taxes i els preus públics que es puguin imposar per fer-hi proves esportives o altres activitats no permanents, de conformitat amb la normativa que els sigui d'aplicació.

2. Els usuaris dels camins públics n'hauran de fer un ús adequat i contribuir a la seva conservació i neteja.

3. En cap cas les previsions d'aquesta llei no suposen l'obligació dels propietaris i titulars de drets de les finques privades de suportar accessos o usos fora dels límits dels camins o les servituds públiques.

Article 31**Ordenances**

1. Les administracions titulars estan facultades per dictar les normes i les ordenances que, en aplicació i desplegament d'aquesta llei,

permeten ordenar i regular l'ús adequat dels camins sota la seva competència.

2. Quan l'administració titular del camí sigui un municipi, amb l'aprovació definitiva prèvia de l'ordenança, s'ha de sol·licitar un informe del consell insular, que ha d'examinar la compatibilitat de l'ordenança amb els règims prevists per a les rutes senderistes.

Article 32

Limitacions a l'ús

1. L'administració titular de la via pot establir limitacions especials a l'ús per tipus d'usuaris, vehicles o muntures, quan així ho exigeixin les condicions del camí, la seguretat o les circumstàncies de trànsit, l'exercici de les activitats agràries o forestals, la prevenció d'incendis o la protecció ambiental i sanitària de l'entorn. Així mateix, seran aplicables aquelles limitacions a l'ús que pugui preveure la normativa sectorial.

2. Amb relació a les limitacions previstes en l'apartat anterior, la possible restricció de la circulació a peu serà excepcional i exigirà una especial motivació per raons imperioses d'interès general. Igualment s'ha de garantir sempre el trànsit de vehicles i maquinària afecta a les explotacions agràries o forestals així com dels seus propietaris; qualsevol restricció a aquest trànsit serà excepcional i s'haurà de justificar en raons imperioses d'interès general.

3. En els camins dins espais inclosos en una figura de protecció ambiental, Xarxa Natura 2000 o a àrees naturals d'especial interès a través del seu pla d'usos o pla d'ordenació o a través d'una ordenança, s'haurà de regular l'excursionisme i les limitacions ambientals que, si pertoca, s'hagin d'introduir. El compliment de la normativa ambiental és prioritari i s'imposa a les determinacions d'aquesta norma legal.

4. L'administració titular del camí pot establir limitacions de velocitat per als cavalls i les bicicletes, i també de quantitat d'usuaris en cas de grups.

5. En els camins públics queden prohibides les activitats molestes i els usos incompatibles amb la seva naturalesa i destinació, en especial les que es realitzin amb mitjans mecànics que provoquin erosió, sorolls o danys al medi.

Article 33

Prohibicions i impediments de pas

1. En cas de tancament no autoritzat, l'administració titular ha d'obrir el camí al trànsit d'acord amb el que estableix la normativa de règim local i aquesta llei.

2. L'administració titular està facultada per prohibir, per raons de seguretat i de conservació del patrimoni històric, les intervencions en l'estructura del camí, així com el trànsit de vehicles. Quan s'hagi de prohibir el trànsit a peu o de vehicles, l'administració haurà d'habilitar un accés alternatiu per accedir a les finques per part dels propietaris o d'altres titulars de drets, així com l'accés amb maquinària agrícola per a la realització de les activitats agrícoles, ramaderes, forestals i cinegètiques.

3. L'administració titular del camí, en cas d'urgència, pot retirar qualsevol obstacle que impedeixi l'ús normal del camí, sense necessitat de notificació prèvia. Si no s'impedeix ni dificulta el pas, s'ha de requerir prèviament el causant de l'impediment perquè retiri l'obstacle i, si no ho fa, l'administració queda habilitada per retirar-lo. En ambdós casos, les despeses de l'actuació administrativa repercutiran en el causant de l'impediment.

Article 34

Altres usos i aprofitaments

1. Sobre els béns del domini públic viari no hi ha més drets que els de circulació o trànsit, en les condicions establertes en aquesta llei. Uns altres usos o aprofitaments en el domini públic viari només són possibles sempre que, per la seva naturalesa, s'hagin d'ubicar necessàriament al domini públic, siguin compatibles amb la circulació o el trànsit i no en limitin la seguretat i la comoditat.

2. En la plataforma dels camins no són admissibles més usos i aprofitaments que els imprescindibles per a accessos i encreuaments a diferent nivell de vies de pas de vianants o rodat, i també les instal·lacions en els termes que preveu l'article 40 d'aquesta llei. Només excepcionalment es permetran ocupacions temporals quan siguin imprescindibles per a treballs, obres o serveis que no permetin una solució alternativa.

3. Els usos i aprofitaments que preveu l'apartat anterior només es poden fer amb l'autorització prèvia de l'administració titular de la via. Les autoritzacions o concessions que s'atorguin per aquests usos o aprofitaments, els elements funcionals i altres béns del domini públic viari, s'han de subjectar a les condicions que l'administració pugui imposar per defensar aquests béns i el seu correcte funcionament.

Capítol VI**Condicions generals per als diferents usos i aprofitaments****Article 35****Senyalització**

1. Per evitar la contaminació visual, homogeneïtzar l'estètica, normalitzar els formats i implantar un manual d'estil de senyalització de camins i rutes senderistes, el consell insular corresponent haurà d'elaborar una normativa de senyalització única que ha d'incorporar estàndards estètics, materials admesos, dimensions i altres característiques, que obligatòriament hauran de complir els diferents tipus de senyals que s'hi implantin. Igualment, el manual ha d'incorporar normes d'estil amb els criteris d'implantació, d'ubicació física i d'ús. Aquesta estratègia de senyalització s'ha de concebre des d'una concepció de xarxa i inclourà, en cada cas, informació bàsica amb el nom del camí, direccions i llargàries i panells amb plànols de situació i estructura de les rutes.

Aquest manual serà aprovat pel ple del consell insular corresponent previ informe preceptiu i vinculant del Govern de les Illes Balears i prèvia consulta i audiència als ajuntaments.

2. En aplicació dels criteris que fixi el manual de senyalització, correspon exclusivament a l'administració titular, implantar la senyalització perquè funcioni correctament el trànsit o perquè la informació a les persones usuàries sigui l'adequada. L'establiment i la conservació dels senyals d'interès d'altres entitats o persones, públiques o privades, correspon a les persones interessades, amb l'autorització prèvia de l'administració titular del camí. En cap cas no es permetrà l'ús de publicitat en sòl rústic.

3. Els senyals que s'utilitzin s'han d'ajustar, en tot cas, als models oficials previstos en el manual de senyalització aprovat, amb independència de l'administració, entitat o particular responsable de la senyalització. En tot cas, i per a identificar-la més bé, aquesta senyalització ha d'incorporar la identificació de l'administració titular del camí. Queda prohibit col·locar qualsevol senyal que no s'ajusti als estàndards i criteris fixats en el manual.

4. En el cas del Camí de Cavalls de Menorca, la senyalització vindrà determinada per allò que estableixen la Llei 13/2000, de 21 de desembre, del Camí de Cavalls de Menorca i les normes que s'hagin aprovat o es puguin aprovar en el seu desenvolupament.

Article 36**Conservació del ferm dels camins**

1. Per raons mediambientals, paisatgístiques, excursionistes i de lleure, els camins o trams de camins no asfaltats o pavimentats en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta llei, no poden ser recoberts amb asfalt, ciment, formigó, ni cap altra tècnica similar que impliqui el segellat i la impermeabilització del ferm.

2. Només en el cas que es consideri que hi ha raons imperioses d'interès general que justifiquin la pavimentació d'un camí o un tram de camí no asfaltat o pavimentat, s'ha de tramitar la declaració d'interès general corresponent prevista en la legislació urbanística.

3. Per a intervenir en qualsevol camí de manera que impliqui una modificació puntual o parcial del tipus de ferm o de pavimentació cal l'informe preceptiu i vinculant del consell insular.

Article 37**Tancaments laterals dels camins**

Els tancaments laterals dels camins han d'harmonitzar amb la tipologia tradicional de la zona i, en tot cas, no es permet que la situació, la massa, l'altura, els murs i els tancaments o la instal·lació d'altres elements, limitin el camp visual per contemplar les bel·leses naturals, trencar l'harmonia del paisatge o desfigurar-ne la perspectiva. Per això, queden prohibits expressament els nous tancaments de qualsevol tipus (obra, vegetal o altres) que limitin el camp visual del paisatge per damunt de 120 centímetres d'altura, sense perjudici de poder instal·lar per damunt d'aquesta cota tancaments de reixa o malla, de com a màxim un metre d'altura, i que no limitin el camp visual.

Per motius de l'activitat agrària i de manera raonada i justificada, es podran autoritzar altre tipus de tancaments adequats a l'explotació agrària que es dugui a terme a la zona, així com obertures laterals per tal de garantir la continuïtat de les activitats agràries.

Article 38**Conservació dels marges i parets de tancament**

1. Si la plataforma del camí està constituïda per marjades, l'administració titular del camí està obligada a assumir-ne el cost de la reparació i a conservar la integritat del marge que suporta el camí.

2. Si hi ha marges i el camí és a la part inferior, la reparació i la conservació del marge correspon íntegrament al propietari dels terrenys per al

qual el marge fa de mur de contenció, i igualment, també, els enderrossalls de les parets seques que tanquen les finques amb el camí, que són propietat de la finca. En aquests supòsits, en cas d'esbaldrecs i enderrossalls, per garantir la seguretat del camí i dels usuaris, l'administració titular requerirà la persona propietària perquè repari el mur i, si no ho fa en el termini màxim de tres mesos, l'administració titular pot fer l'obra.

El termini abans establert es pot reduir per raons d'urgència. L'import de la reparació es repercutirà en la persona propietària del marge, llevat que s'arribi a un acord entre les parts afectades.

3. L'administració titular, per raons de seguretat i mitjançant el procediment establert en l'apartat anterior, pot fer les obres de manteniment i de conservació de les parets de tancament que no siguin de la seva propietat amb caràcter d'urgència.

Article 39

Ús agrícola i forestal dins la zona de protecció

Sense perjudici d'altre usos admesos, en la zona de protecció es permet l'ús i la gestió agrícola i forestal, incloses les tasques de prevenció d'incendis forestals i les de restauració ecològica i reforestació, tot això de conformitat amb el que preveuen les legislacions agrària i de forest. En qualsevol cas, la propietat dels terrenys és responsable dels danys que causin els arbres que caiguin al camí o a la servitud, d'acord amb les previsions regulades en els articles 390, 391 i concordants del Codi Civil.

Article 40

Instal·lacions subterrànies i aèries als camins

1. Només s'admeten obres de canalització i d'instal·lació d'infraestructures subterrànies als camins en els casos que quedi acreditat que no afecten la seguretat ni l'estructura dels camins. En l'execució d'aquestes obres, s'ha d'evitar afectar, tant com sigui possible, les arrels dels arbres confrontants amb el camí.

2. Les instal·lacions subterrànies no estan permeses en camins amb interès patrimonial, excepte que ho autoritzi expressament el consell insular amb un informe previ del departament competent en matèria de patrimoni i es restitueixi l'estructura del camí a l'estat anterior.

3. Les instal·lacions aèries al llarg dels camins només s'autoritzen quan no sigui possible soterrar-les o no hi hagi cap altra alternativa possible.

TÍTOL III RUTES SENDERISTES

Capítol I Objectius, definicions i competències

Article 41

Objectius

Les actuacions públiques en matèria de rutes senderistes persegueixen els objectius següents:

- a) Ordenar la pràctica de l'excursionisme, mitjançant la protecció i la conservació dels recursos naturals, culturals i etnològics.
- b) Recuperar, conservar i fomentar el patrimoni viari tradicional i el seu entorn.
- c) Vetllar per l'ús públic i respectuós de les rutes senderistes.
- d) Facilitar el gaudi del medi natural a persones de qualsevol condició o circumstància personal o social, com a mitjà perquè adquireixin consciència de la necessitat de conservar-lo.
- e) Fomentar la integració de les rutes senderistes en les xarxes senderistes nacionals i internacionals.
- f) Homogeneïtzar la senyalització de totes les vies i camins aptes per practicar-hi senderisme i evitar així la dispersió en les tipologies de senyals emprades.
- g) El desenvolupament rural que promogui tot tipus d'activitats legalment compatibles amb els usos dels camins públics i que generin rendes i beneficis econòmics a favor dels propietaris confrontants.

Article 42

Definicions

Amb relació a les previsions que conté aquest títol, s'entén per:

- a) Ruta senderista: ruta excursionista que discorre preferentment per camins públics o finques públiques, homologada pel consell insular corresponent i inscrita en el Registre de rutes senderistes de l'illa, d'acord amb el procediment establert en aquest títol, que respon a un objectiu temàtic o específic i que integra elements com la senyalització, la pernosta, la dificultat del traçat, els usos admesos o els llocs d'interès vinculats, entre d'altres. Les rutes senderistes han de contribuir a la dinamització econòmica de les finques confrontants, amb la implantació d'usos i activitats compatibles que generin rendes complementàries.
- b) Registre de rutes senderistes: recull de les rutes oficialment homologades i senyalitzades per circular-hi, de manera prioritària, a peu, que adopta una senyalització comuna i uniforme amb la finalitat de servir d'autoguia a les persones usuàries, i que conforma una xarxa estructurada.
- c) Homologació: acte administratiu del consell insular corresponent que té caràcter d'autorització, acordat d'ofici o a proposta dels ajuntaments, que s'adopta quan l'itinerari compleix les condicions establertes en aquesta llei.
- L'homologació implica la qualificació de l'itinerari com a ruta senderista que s'integra en el Registre de rutes senderistes de l'illa.
- d) Plans especials d'ordenació de rutes senderistes: instruments d'ordenació integral de les rutes senderistes que se sotmeten al règim jurídic de l'ordenació territorial, si han estat elaborats, tramitats i aprovats pel consell insular, i al règim urbanístic, si han estat promoguts pels ajuntaments.
- e) Projecte de ruta senderista: projecte d'obra pública per executar els treballs i les instal·lacions necessaris per dotar una ruta senderista de les condicions que exigeix aquesta llei. Aquests projectes tenen els efectes previstos i se sotmeten a la legislació de règim local que els és d'aplicació.
- f) Ordenances: disposicions normatives per ordenar el règim d'usos i altres previsions destinades a implantar completament i afavorir el funcionament correcte de les rutes senderistes.

Article 43

Competències dels consells insulars

Són competències dels consells insulars:

- a) Crear rutes senderistes en l'àmbit del seu territori mitjançant l'homologació, d'ofici o a proposta dels ajuntaments, de rutes excursionistes que compleixin amb les característiques previstes a l'article 42 d'aquesta llei. Igualment té competències per modificar o cancel·lar l'homologació esmentada.
- b) Adoptar mesures jurídiques i actuacions que garanteixin la lliure circulació de les persones per les rutes homologades.
- c) Vigilar, conservar, senyalitzar i fer el manteniment de les rutes senderistes d'àmbit o d'interès supramunicipal els promotors de les quals siguin els consells insulars.
- d) Crear i gestionar el Registre de rutes senderistes.
- e) Promoure i aprovar plans especials d'ordenació de rutes senderistes o, si escau, projectes de rutes senderistes, d'àmbit o d'interès insular, i determinar-ne les condicions d'ús, les possibles restriccions o limitacions i els mitjans financers per mantenir-les, conservar-les o restaurar-les.
- f) Totes les altres funcions que serveixin per desplegar els objectius d'aquesta llei.

Article 44

Competències dels ajuntaments

Són competències dels ajuntaments:

- a) Emetre un informe per al consell insular en els procediments d'homologació, modificació o cancel·lació d'una ruta senderista d'àmbit o d'interès supramunicipal que passi pel seu terme municipal.
- b) Promoure i aprovar, en els termes previstos en la legislació urbanística i de règim local, els plans especials d'ordenació de rutes senderistes o, si escau, els projectes de rutes senderistes, d'àmbit o d'interès local, per determinar-ne les condicions d'ús, les possibles restriccions o limitacions i els mitjans financers per mantenir-les, conservar-les o restaurar-les.
- c) Promoure davant el consell insular l'homologació, la modificació o la cancel·lació de les rutes senderistes que discorren íntegrament dins del seu terme municipal.
- d) Vigilar, conservar, senyalitzar i mantenir les rutes senderistes de les que són promotors.

Article 45

Funcions de la Federació Balear de Muntanyisme i Escalada

Són funcions de la Federació Balear de Muntanyisme i Escalada:

- a) A petició de l'entitat promotora: homologar les rutes senderistes d'acord amb les marques de gran recorregut (GR), petit recorregut (PR) i sender local (SL), que estan registrades per la Federació Espanyola d'Esports de Muntanyisme i Escalada en el Registre Oficial de Patents i Marques.
- b) Incloure les rutes homologades a les xarxes senderistes internacionals que depenen de les entitats federades de les quals forma

part.

Capítol II

Constitució de rutes senderistes i implantació del Registre

Article 46

Iniciativa per constituir les rutes senderistes

1. La iniciativa per dissenyar, executar i mantenir una de les rutes senderistes definides en l'article 42.a) d'aquesta llei correspon al que la promou, que pot ser un ajuntament per a les rutes senderistes d'àmbit local i el consell insular per a les d'àmbit o d'interès supramunicipal. Les persones particulars podran col·laborar en la creació de rutes senderistes mitjançant els convenis a què fa referència l'apartat següent.

2. La ruta senderista pot estar constituïda tant per itineraris públics com privats, si bé en aquest darrer cas s'ha de comptar amb l'autorització de les persones propietàries dels terrenys i, si escau, de les persones titulars de l'explotació agrària, per transitar-hi i poder-hi desenvolupar totes les tasques que aquesta llei encomana a l'administració promotora. En cas que se signin convenis amb persones particulars per facilitar el pas, el conveni ha de tenir una durada mínima de deu anys i les persones signants tindran preferència quan l'administració atorgui qualsevol tipus d'ajuda o subvenció a la qual puguin optar les finques per on passa la ruta. Reglamentàriament, es podran establir altres tipus d'ajudes i avantatges per a les propietats esmentades o titulars de l'explotació agrària.

3. La integració d'un camí o itinerari públic a la ruta senderista constitueix una qualificació oficial a l'efecte de l'ús senderista sense perjudici, si escau, de les potestats dominicals que li corresponen a l'administració local titular de la via, d'acord amb la legislació vigent.

4. A aquests efectes, l'ús a peu de la ruta senderista es considera ús comú i normal i s'ha d'exercir lliurement, juntament amb la resta de les persones usuàries, d'acord amb el que disposa l'article 143.1.a) de la Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears. S'han de permetre altres usos, sempre que siguin compatibles amb l'ús esmentat i amb l'entorn natural i paisatgístic.

5. Les administracions públiques titulars de camins o trams de camins han de facilitar que s'incorporin a les rutes senderistes que promouen els consells insulars o els ajuntaments.

Article 47

Plans especials d'ordenació de rutes senderistes

1. Els consells insulars i els ajuntaments queden facultats per elaborar, als seus àmbits respectius, els plans especials d'ordenació de rutes senderistes.

2. Els plans especials d'ordenació de rutes senderistes d'àmbit supramunicipal es configuren com els plans especials d'ordenació territorial de caràcter autònom previstos en la legislació d'ordenació territorial, però, en tot cas, han de justificar que són coherents amb el que estableix aquesta llei.

3. Els plans especials d'ordenació de rutes senderistes, d'àmbit local i naturalesa urbanística, tenen caràcter autònom i, a més d'ajustar-se al que preveu aquesta llei, gaudeixen del mateix règim i característiques que els previstos en la legislació urbanística.

Article 48

Projecte de ruta senderista

1. S'instauen els projectes de rutes senderistes com a projectes d'obra pública per executar els treballs i les instal·lacions necessaris per dotar una ruta senderista de les condicions que exigeix aquesta llei, amb els efectes que preveu la legislació de règim local que els és d'aplicació.

2. El projecte de disseny, execució i manteniment d'una ruta senderista ha de complir amb els requisits que s'estableixen en aquesta llei i en l'annex II, i amb les determinacions tècniques, que, si escau, aprovi el Consell Insular per desplegar aquesta llei.

3. En tot cas, l'elaboració del projecte de disseny, execució i manteniment d'una ruta senderista ha de respondre al principi d'informació i minoració de riscos en matèria de seguretat, i ha de permetre que la pràctica senderista per part de les persones usuàries es pugui fer en les condicions més idònies per protegir-ne la integritat física.

4. La informació sobre seguretat ha d'aparèixer d'una manera bàsica en la senyalització de la ruta senderista i, de manera detallada, en la documentació que, obligatòriament, ha d'elaborar el promotor per a cada ruta.

5. Els projectes de ruta senderista s'han de subjectar a avaluació ambiental, i si la ruta discorre per espais naturals protegits s'haurà de sol·licitar també l'informe preceptiu que contempla l'article 21 de la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO).

Article 49**Ordenances**

1. Per ordenar els usos de les rutes senderistes, es poden aprovar ordenances en els termes que preveu l'article 31 d'aquesta llei, que han de completar les previsions dels projectes que s'elaboren.
2. Quan la naturalesa, les dimensions i les característiques de la ruta ho facin possible, la redacció simultània de projectes i d'ordenances és un instrument alternatiu als plans especials d'ordenació de rutes senderistes que preveu aquesta llei.
3. Alternativament, es poden aprovar projectes de rutes senderistes que després poden ser regulades mitjançant un reglament insular o una ordenança municipal.

Article 50**Efectes dels plans especials i dels projectes de rutes senderistes**

1. Als efectes del que preveu la legislació en matèria d'ordenació del territori i urbanisme, l'aprovació dels plans especials o projectes de rutes senderistes, quan obtenen l'homologació provisional, du implícita la declaració d'utilitat pública dels terrenys necessaris per executar-los, així com de les obres, de les instal·lacions i dels serveis que s'hi han previst de manera concreta.
2. Preferentment, la disponibilitat dels terrenys necessaris per dur a terme els plans especials o projectes de rutes senderistes derivarà de l'alienació o cessió voluntària de les persones titulars, mitjançant convenis de col·laboració, implantació de servituds de pas, contractes de compravenda o altres mecanismes vàlids en dret.

Article 51**Procediment d'homologació de rutes**

1. Un cop aprovats els plans especials o els projectes de rutes senderistes i ordenances previstos en els articles anteriors, cal que el consell insular els homologui com a ruta senderista.
2. Si el procediment d'homologació de la ruta senderista l'inicia d'ofici el consell insular, aquest ha de trametre el pla especial d'ordenació de rutes senderistes o el projecte de ruta senderista ja aprovat perquè els ajuntaments afectats pel traçat l'informin. Aquest informe l'han d'emetre els ajuntaments en el termini màxim de dos mesos, i s'han de pronunciar respecte de la conveniència, els requisits i les condicions de la ruta proposta.
3. Si el procediment s'inicia a instància d'un ajuntament, aquest ha de presentar davant el consell insular el pla especial d'ordenació de rutes senderistes corresponent o el projecte de ruta senderista ja aprovat. El consell insular únicament pot denegar les rutes proposades pels ajuntaments si no es compleixen els requisits establerts en aquesta llei i en l'annex II, per raons de seguretat degudament justificades o per no encaixar en l'ordenació territorial de l'illa.
4. Prèviament, la sol·licitud de ruta senderista s'ha de sotmetre a exposició pública per un termini de 30 dies perquè s'hi puguin presentar les al·legacions que es considerin pertinents. L'entitat promotora ha de contestar les al·legacions i les ha d'enviar al consell insular perquè en faci una homologació provisional.
5. El Consell Insular ha de resoldre l'homologació provisional en un termini màxim de quatre mesos. Si transcorregut aquest termini no s'ha dictat ni notificat cap resolució expressa, s'ha d'entendre atorgada.
6. Una vegada obtinguda l'homologació provisional l'entitat promotora té un termini de 2 anys per senyalitzar i executar la ruta d'acord amb el projecte aprovat. En aquest termini, si escau, també s'ha d'obtenir l'homologació de la Federació Balear de Muntanyisme i Escalada per usar la classificació de la ruta senderista d'acord amb les marques GR (gran recorregut), PR (petit recorregut), SL (sender local). El consell insular pot prorrogar aquest termini quan ho sol·liciti justificadament l'entitat promotora.
7. Quan el consell insular verifiqui que s'ha executat el projecte correctament, ha d'atorgar l'homologació definitiva. S'entén atorgada si transcorregut el termini de 3 mesos des que s'ha notificat que ha finalitzat la senyalització no s'ha dictat cap resolució expressa en sentit contrari.
8. L'acord d'homologació definitiva s'ha de publicar en el Butlletí Oficial de les Illes Balears i suposa la inscripció de la ruta en el Registre de rutes senderistes.
9. Els tràmits citats també s'han de seguir per modificar les rutes senderistes.

Article 52**Cancel·lació de l'homologació**

1. El consell insular, amb l'informe previ dels ajuntaments afectats, pot cancel·lar l'homologació per alguna de les circumstàncies següents:

- a) Per raons de seguretat per a les persones o els recursos naturals i no és possible establir una variant.
- b) Quan ho demana l'entitat promotora perquè no compta amb l'autorització de les persones particulars titulars d'una part o de la totalitat de la ruta, i no és possible elaborar un traçat alternatiu.
- c) Per incompliment de la normativa vigent o dels condicionants imposats en la inscripció.
- d) Quan la falta de manteniment de la ruta la faci inviable per a l'ús ordinari.
- e) Quan ho sol·liciti motivadament l'entitat promotora.

2. En tots els supòsits que assenyala l'apartat anterior, l'obligació de retirar el sistema de senyals correspon, en primer lloc, a l'entitat promotora i, si no el retira en el termini de 2 mesos des que se li ha notificat la cancel·lació de l'homologació, l'ha de retirar subsidiàriament el consell insular a costa de l'entitat promotora.

Article 53**Registre de rutes senderistes**

1. Es crea el Registre de rutes senderistes definit a l'article 42.b) d'aquesta llei, on s'han d'inscriure les rutes senderistes homologades pel consell insular. Aquest registre és competència del consell insular i la informació relativa a la fitxa d'inscripció en el Registre ha de tenir, com a mínim, el contingut que es detalla en l'annex III d'aquesta llei.

2. Aquest registre ha de ser de consulta pública i accessible telemàticament.

Article 54**De la prohibició de noves rutes al marge d'aquesta llei**

Queda prohibida la constitució, per part de qualsevol administració pública, de noves rutes senderistes que no s'adaptin al procediment que estableix aquesta llei.

Capítol III**Conservació, policia i senyalització****Article 55****De la conservació i policia de les rutes senderistes**

1. L'administració promotora de la ruta n'assumeix la competència de la planificació i senyalització d'acord amb la normativa. També hi ha de fer les obres que calguin per a la seguretat de les persones usuàries, així com les obres de conservació i manteniment que calguin. Per conservar i mantenir la ruta, es poden subscriure convenis de col·laboració amb altres administracions i entitats o grups de voluntariat.

2. Si la ruta transita per vies aptes per als vehicles o carrers, el manteniment i la conservació és a càrrec del titular de la via exclusivament.

Article 56**Senyalització**

Les rutes senderistes han de tenir elements de senyalització estàtica de caràcter informatiu, direccional i, si escau, interpretatiu, d'acord amb les condicions que s'estableixin a l'empara de l'article 35 d'aquesta llei o mitjançant el desplegament reglamentari del consell insular.

TÍTOL IV**INFRACCIONS I SANCIONS****Article 57****Definició i tipificació**

1. Constitueixen infracció administrativa tots els actes i omissions il·lícits considerats com a tal per aquesta llei i poden ser tipificats com a molt greus, greus i lleus.

2. L'àmbit d'aplicació d'aquestes infraccions administratives s'estén tant als camins públics i a les servituds públiques de pas com a les rutes senderistes.

3. Les sancions que estableix aquesta llei no impedeixen la imposició d'altres sancions previstes en altres lleis, sempre que es considerin infraccions concurrents.

Article 58

Infraccions molt greus

Es consideren infraccions molt greus les següents:

- a) Causar danys de consideració en l'estructura (ferm, cunetes i obres de fàbrica) del camí o la ruta.
- b) Fer moviments de terres, excavacions o altres actes que perjudiquin o posin en risc les estructures o l'explanació.
- c) Tirar o abocar materials o objectes de qualsevol naturalesa amb perill per al trànsit i la circulació per la via o que hi impedeixin el trànsit.
- d) Col·locar barreres, tancaments o qualsevol impediment o limitació de pas en els camins o servituds de pas de titularitat pública sense autorització.
- e) Dipositar, col·locar o ocupar el camí amb maquinària, materials o objectes de manera permanent o habitual sense autorització.
- f) Qualsevol acte o omissió que destrueixi, deteriori o alteri greument el camí o la via per la qual discorre la ruta.
- g) Qualsevol acte o omissió que impedeixi el lliure pas o posi en perill la seguretat de les persones usuàries del camí o la ruta.
- h) Les infraccions qualificades com a greus si hi ha reincidència.

Article 59

Infraccions greus

Es consideren infraccions greus les següents:

- a) Fer, sense autorització, qualsevol tipus de treballs, obres, construccions o instal·lacions en la zona de domini públic, en la zona de protecció, ús públic o a distàncies inferiors a les permeses per les ordenances o els reglaments corresponents.
- b) Obstruir amb actes o omissions l'exercici de l'ús públic normal o l'exercici de la funció de policia per part de l'administració competent.
- c) Incomplir les prescripcions imposades en les autoritzacions atorgades.
- d) Establir-hi qualsevol classe de publicitat sense autorització.
- e) Aplicar productes químics a la vegetació de les vores del camí sense autorització. En cas de comptar amb l'autorització, també constitueix una infracció el fet de no col·locar la senyalització necessària per advertir les persones usuàries que el camí ha estat tractat amb productes químics.
- f) Superar, amb qualsevol mitjà, els l·lindars acústics permesos en la normativa sectorial en matèria de renous, la calma i la tranquil·litat del medi rural i natural.
- g) En el cas de camins no aptes perquè hi circulin vehicles de motor o camins integrats en les rutes senderistes, constitueix infracció greu el fet de circular pels camins amb vehicles o maquinària no autoritzats. No és d'aplicació aquesta disposició quan es tracta de motius autoritzats expressament o quan concorren raons d'urgència o de força major. La persona responsable de la infracció és la conductora del vehicle.
- h) Fer a la zona de domini públic viari, sense autorització, qualsevol activitat, treball o obra, sempre que no pugui ser qualificada com a infracció molt greu en virtut del que estableix l'article anterior.
- i) Desobeir les ordres de retirar els impediments o les limitacions de pas.
- j) Les infraccions qualificades com a lleus quan hi ha reincidència.

Article 60

Infraccions lleus

Es consideren infraccions lleus les següents:

- a) Fer-hi actuacions sotmeses a autorització administrativa sense haver-la obtingut, en els casos en què les actuacions es poden legalitzar posteriorment.
- b) Incomplir alguna de les prescripcions que imposen les autoritzacions atorgades si l'incompliment es pot legalitzar.

Article 61

Responsabilitats

1. Són responsables de les infraccions les persones físiques o jurídiques, privades o públiques, que cometen qualsevol dels actes o les

omissions tipificats com a infraccions.

2. També són responsables de la infracció, els promotors, els constructors i els tècnics que hagin participat en la realització dels fets infractors.

Article 62

Mesures restitutòries i sancionadores

Si s'ha comès una infracció, l'administració titular ha d'adoptar les accions següents:

- Sancions de multa.
- Restitució de les coses conforme a l'estat anterior amb càrrec a la persona infractora.
- Rescabament de danys i perjudicis que l'actuació ha pogut ocasionar.

Article 63

Procediment sancionador

1. La incoació d'expedients pot ser d'ofici o a instància de part. L'administració està obligada a tramitar les denúncies.
2. La paralització o suspensió d'activitats i usos no autoritzats s'exercirà sense necessitat d'audiència prèvia.
3. Per resoldre l'expedient, és d'aplicació la normativa establerta per a l'exercici de la potestat sancionadora de la comunitat autònoma de les Illes Balears.
4. La competència sancionadora recau en les diferents administracions públiques territorials respecte dels camins dels quals són titulars.

Article 64

Sancions i multes

Les infraccions seran sancionades amb les multes següents:

- Infraccions molt greus: de 6.000,01 a 20.000 euros.
- Infraccions greus: de 1.000,01 a 6.000 euros.
- Infraccions lleus: fins a 1.000 euros, amb un mínim de 60 euros.

Article 65

Prescripció de la infracció

1. Les infraccions molt greus i les greus prescriuen als vuit anys, i les lleus, a l'any. Les sancions prescriuen en el mateix temps.
2. Pel que fa als camins públics, en cap cas no prescriu l'obligació de restituir la legalitat.
3. El termini de prescripció de les infraccions es computa des del dia en què finalitzen els actes que donen lloc a la infracció. Quan es tracta d'infracció continuada, el termini de prescripció no s'inicia mentre duri l'activitat. A l'efecte d'al·legar la prescripció de la infracció, cal acreditar fefaentment la data en què s'ha comès i la càrrega d'aquesta prova recau, en tot cas, en la presumpta persona infractora.

Article 66

Restitució i indemnització de danys

1. Les persones responsables de les infraccions estan obligats a adoptar les mesures necessàries per restituir la realitat alterada a l'estat anterior a la producció de la infracció o adequar-la a les condicions en què l'actuació es pugui legalitzar.
2. L'ordre que exigeix adoptar les mesures de restitució de la realitat alterada s'ha de dictar amb el tràmit previ d'audiència de deu dies a les persones responsables perquè al·leguin el que considerin oportú.
3. Un cop finalitzat el tràmit d'audiència, si es mantenen les mesures de restitució de la realitat alterada, s'atorgarà a les persones responsables un termini per executar l'ordre de restabliment, que s'haurà d'ajustar a la naturalesa dels treballs a realitzar. El termini màxim per elaborar i executar el projecte de restabliment no podrà excedir de quatre mesos tot i que es podrà sol·licitar una pròrroga per causes justificades que no excedirà de dos mesos més.

Quan el procés de restitució indicat requereixi d'un informe preceptiu i/o vinculant o de l'autorització d'alguna administració pública, el còmput del termini màxim establert quedarà interromput. A aquest efecte no computarà en aquest termini el període comprès entre la data de sol·licitud motivada de l'informe o de l'autorització a l'administració corresponent i la data de remissió del citat informe o autorització al

sol·licitant. No obstant això, el termini no quedarà interromput en els períodes que excedeixin del legalment previst en què l'autor de l'alteració no complementi els requeriments o les peticions de documentació realitzats per l'administració.

Article 67**Execució forçosa**

1. Les multes, les indemnitzacions i les altres responsabilitats econòmiques derivades d'infraccions es poden exigir per la via administrativa de constrenyiment.
2. L'administració pot executar subsidiàriament les mesures de restitució establertes per compte de la persona infractora i al seu càrrec.
3. De la mateixa manera, l'administració competent pot establir multes coercitives una vegada transcorreguts els terminis fixats a l'article 66 d'aquesta llei si no s'han adoptat les mesures que s'hi exigeixen. L'import d'aquestes multes és de 600,00 euros fins a 1.000,00 euros.
4. Abans d'imposar la multa coercitiva, s'ha d'atorgar un termini de deu dies perquè la persona responsable justifiqui els motius de l'incompliment, i a la vista de les al·legacions que presenta s'ha d'acordar la imposició de la multa en la quantitat que es consideri adequada.
5. Si s'ha imposat la multa coercitiva i se segueix amb l'incompliment de l'obligació imposada, l'administració titular la pot reiterar fins a dotze vegades sense audiència prèvia. El termini per al compliment successiu de l'obligació és de dos mesos, en cada cas.
6. Les multes coercitives són independents i compatibles amb les altres sancions que regula aquesta llei.

DISPOSICIONS ADDICIONALS**Disposició adicional primera****Modificació de la Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial**

1. Se suprimeix l'article 13 bis, que passa a ser l'article 15 bis amb el títol i amb la redacció següents:

“Article 15 bis

Integració ambiental dels instruments d'ordenació territorial

Els instruments d'ordenació territorial que regula aquesta llei han d'integrar el component mediambiental en el procediment de preparació, elaboració, tramitació, aprovació i seguiment del pla, en els termes que estableix la legislació d'avaluació ambiental.”

2. S'incorpora un capítol 3 bis, amb l'epígraf següent:

“Capítol 3 bis. Plans especials d'ordenació territorial”

3. S'incorpora un nou article 13 bis, amb la redacció següent:

“Article 13 bis

Naturalesa

1. Els plans especials d'ordenació territorial són instruments de desplegament de detall de les determinacions dels plans territorials insulars i dels plans directors sectorials, com també instruments de planejament autònom, sempre que expressament així ho prevegi una normativa sectorial. En tot cas, els plans especials d'ordenació territorial autònoms han de justificar la seva coherència amb la normativa sectorial que despleguen.

2. Els plans especials d'ordenació territorial han de ser aprovats per l'administració competent en ordenació del territori i prevalen sobre l'ordenament urbanístic. L'aprovació definitiva d'aquests instruments recau en el ple dels consells insulars amb l'informe previ de la comissió insular d'ordenació territorial i urbanisme corresponent.”

4. S'incorpora un nou article 13 ter, amb el redactat següent:

“Article 13 ter

Contingut

1. Els plans especials d'ordenació territorial han d'ajustar el seu contingut de conformitat amb la naturalesa i l'abast temàtic que ordenin i han de contenir els documents escrits i gràfics necessaris per ordenar de manera efectiva la matèria que tractin.

2. Els plans especials d'ordenació territorial han de contenir, com a mínim:

- Definició dels objectius que persegueix el pla especial, assenyalant la normativa de la qual emanen aquests objectius.
- Memòria que incorpori una anàlisi i una diagnosi justificativa i de proposta.
- Normativa de l'ordenació.
- Plànols informatius i normatius d'ordenació.
- Documentació ambiental prevista en la legislació d'avaluació ambiental que hi és d'aplicació.
- Estudi econòmic i financer.”

5. S'incorpora un nou article 13 quater, amb el redactat següent:

“Article 13 quater

Procediment

1. Sense perjudici de les especialitats pròpies previstes en la legislació sectorial estatal, per tramitar els plans especials d'ordenació territorial que elaboren els consells insulars cal seguir el procediment següent:

- La iniciació correspon a l'òrgan competent en matèria d'ordenació territorial, de conformitat amb el que disposa el reglament orgànic de cada consell insular.
- L'aprovació inicial correspon al ple del consell insular.
- La proposta de pla especial s'ha de sotmetre a informació pública per un període no inferior a dos mesos, mitjançant la publicació dels anuncis corresponents en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, la publicació telemàtica al portal web del consell corresponent i, com a mínim, en un dels diaris de major circulació de l'illa corresponent. La publicació telemàtica ha d'incloure tant l'anunci d'obertura del tràmit d'informació pública com de tota la documentació que conforma l'aprovació inicial, perquè pugui ser consultada per la ciutadania durant el període d'informació pública.
- Simultàniament a l'acord d'aprovació inicial, s'ha d'acordar la suspensió per atorgar les llicències i autoritzacions que, tot i complir les determinacions legals vigents, es considera que impedeixen o dificulten la viabilitat del futur pla. Així mateix, s'acordarà també suspendre l'aprovació dels instruments de planejament urbanístic que es considera que impedeixen o dificulten la viabilitat del futur pla, llevat el cas que aquests instruments hagin finalitzat el període d'informació pública. Aquesta suspensió ha de tenir, com a màxim, una durada total de tres anys.
- Simultàniament al període d'informació pública, i durant el mateix termini, s'ha de sol·licitar un informe en relació amb l'àmbit de les competències respectives, al Govern de les Illes Balears, als ajuntaments afectats i a totes les administracions que correspongui en aplicació de la legislació sectorial.
- Una vegada redactat el text definitiu del pla especial, s'ha de sotmetre a informe de la comissió insular d'ordenació territorial i d'urbanisme corresponent, que ha d'elevat al ple del consell insular la proposta d'aprovació definitiva.

2. L'avaluació ambiental dels plans especials d'ordenació territorial s'ha de fer de conformitat amb el que preveu la legislació corresponent.”

6. Es modifica l'article 11 de la Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial, que passa a tenir la redacció següent:

“Article 11

Naturalesa i classes

1. Els plans directores sectorials són instruments d'ordenació i planificació que tenen per objecte regular la incidència territorial de les diferents polítiques sectorials.

Aquests plans s'han d'adaptar a les previsions de les directrius d'ordenació territorial i a les dels plans territorials insulars.

2. Sobre la base de la competència d'ordenació territorial, els plans directores sectorials tenen com a finalitat determinar les prioritats d'actuació i el règim normatiu corresponent de les diferents polítiques sectorials. En compliment d'això ordenen, segons cada cas:

- La dimensió territorial, ambiental i paisatgística de la planificació sectorial.
- La definició d'estàndards i normes de distribució territorial d'equipaments, d'infraestructures, de sistemes generals, de serveis i d'activitats d'explotació de recursos.
- També han de contenir una estimació o distribució territorialitzada dels recursos disponibles, de les necessitats existents, dels déficits o superàvits detectats i de les mesures correctores a adoptar.

3. Els plans directores sectorials han de ser elaborats i aprovats pels consells insulars en el marc de les seves competències i en l'àmbit territorial respectiu respectant o desenvolupant les previsions del pla territorial insular corresponent.

4. Els plans directores sectorials no atribuïts als consells insulars seran elaborats i aprovats pel Govern de les Illes Balears i, segons correspongui en cada cas, poden atènyer un àmbit insular o suprainsular.”

Disposició addicional segona

Aplicació de la Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears

La Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears, és d'aplicació al règim jurídic dels camins i les servituds públiques de Mallorca i Menorca, en tot el que no contradigui la normativa específica que estableix aquesta llei.

Disposició addicional tercera

Camins ferroviaris

1. El Pla Director Sectorial de Camins que preveu l'article 22 d'aquesta llei pot analitzar els traçats dels trams d'antigues línies ferroviàries desafectades i, mentre no recuperin la funció ferroviària, proposar-ne, si escau, la restauració, la posada en funcionament i l'ús públic com a camins ferroviaris. Els processos de restauració i adequació no han de dificultar la recuperació del traçat per a l'ús ferroviari original d'acord amb la planificació de transport ferroviari vigent.

2. La restauració i adequació d'aquests camins ferroviaris s'ha de fer mitjançant els plans especials d'ordenació territorial que preveu l'article 24 d'aquesta llei. En defecte de pla especial, es poden recuperar mitjançant la tramitació del corresponent expedient d'obra pública ordinària, atesa la declaració d'interès general que fa aquesta disposició.

3. La recuperació d'aquests traçats com a camins ferroviaris es fa amb independència que en un futur es puguin incorporar al patrimoni històric ferroviari o es puguin recuperar per a futures línies de tren o tramvia.

4. Per preservar el patrimoni històric ferroviari qualsevol intervenció que pugui alterar o afectar el traçat o infraestructura de les vies ferroviàries desafectades ha de ser autoritzada pel Consell Insular de Mallorca i, en tot cas, només es poden autoritzar obres provisionals que permetin la conservació o la recuperació del traçat o la infraestructura ferroviària i que no suposin un augment del valor a l'efecte de l'expropiació.

5. Els traçats dels trams d'antigues línies ferroviàries en desús no desafectades i, mentre no recuperin la funció ferroviària, podran adequar-se per a la circulació de ferrocarrils històrics, amb l'objectiu de mantenir viva la història i cultura del ferrocarril, recuperant-ne així el seu sentit ferroviari originari de forma integral.

Atenent l'interès històric i patrimonial ferroviari, amb independència del que pugui establir el Pla Director Sectorial de Camins, té la consideració de ferrocarril històric, es considera d'interès general i es declara d'utilitat pública, a l'efecte de la legislació d'expropiació forçosa, el traçat següent:

- La línia de ferrocarril Manacor-Artà

El processos de restauració i adequació com a ferrocarril històric no han de dificultar la recuperació del traçat per a l'ús ferroviari original d'acord amb la planificació de transport ferroviari vigent. L'ús com a ferrocarril històric de les infraestructures haurà d'harmonitzar-se amb els usos precedents de la línia com a camí ferroviari.

L'adequació d'aquesta línia com a ferrocarril històric s'ha de fer mitjançant els plans especials d'ordenació territorial que preveu l'article 24 d'aquesta llei. En defecte de pla especial, es podrà recuperar pel tràmit d'obra pública ordinària atesa la declaració d'interès general que fa aquesta disposició.

6. Atenent l'interès històric i de patrimoni ferroviari, amb independència del que pugui establir el Pla Director Sectorial de Camins, tenen la consideració de camins ferroviaris, es consideren d'interès general i es declaren d'utilitat pública, a l'efecte de la legislació d'expropiació forçosa, els traçats següents:

- L'antiga línia de ferrocarril d'estació de Consell a Alaró.

- L'antiga línia de ferrocarril de s'Arenal a Lluçmajor.

L'elaboració dels projectes corresponents i l'execució material de les obres necessàries per recuperar aquests dos camins ferroviaris s'atribueix a l'administració amb competències en matèria de mobilitat a l'illa de Mallorca.

7. El Govern de les Illes Balears queda facultat, sobre la base de la competència en matèria de transports, per executar o contribuir a executar aquests camins ferroviaris o ferrocarrils històrics per la via de la cooperació amb el Consell Insular de Mallorca o els ajuntaments corresponents.

Disposició adicional quarta**Pla Insular de vies ciclistes**

1. La connectivitat amb bicicleta dins cada illa ha de quedar garantida mitjançant una estructura en xarxa que s'integri als camins que ja hi ha, així com a les carreteres que ho permetin.
2. Amb aquesta finalitat es crea el Pla Insular de Vies Ciclistes com a instrument d'ordenació que ha de ser elaborat i implantat pel respectiu consell insular. L'aprovació del pla esmentat correspon al ple del consell insular.

Disposició adicional cinquena**Incentius per a l'aprovació del Catàleg municipal de camins**

Conformement amb el que preveu l'article 12 d'aquesta llei, els ajuntaments han d'aprovar els seus catàlegs en el termini màxim de quatre anys des de l'entrada en vigor. L'incompliment d'aquest termini habilita als consells insulars per a subrogar-se en les competències previstes en l'assenyalat article. Com a mesura d'incentiu, els ajuntaments que tinguin aprovats els catàlegs municipals de camins gaudiran d'un dret preferent a les convocatòries de subvencions o ajuts que puguin realitzar els consells insulars per a fomentar la conservació dels camins dels quals en siguin titulars.

Disposició adicional sisena**Assistència jurídica i de suport als ajuntaments de menys de 5.000 habitants**

En el marc de les competències en matèria de cooperació local dels consells insulars, els municipis de menys de 5.000 habitants comptaran amb l'assistència jurídica de la institució insular per a la defensa dels camins públics. Es podrà accedir a aquesta assistència mitjançant petició raonada de l'ajuntament que haurà de ser acompanyada de tota la documentació necessària per poder exercir l'assenyalada defensa.

Disposició adicional setena**Garantia de connectivitat**

1. La creació de noves infraestructures no pot interrompre la connectivitat dels camins existents. En cas necessari, s'han d'adoptar les mesures adequades de connexió mitjançant passos subterranis o elevats per garantir, en condicions de seguretat, la continuïtat del camí amb una longitud idèntica o similar a la preexistent.
2. Igualment, les infraestructures lineals s'han d'implantar amb criteris d'integració paisatgística i ecològica que minimitzin l'efecte barrera i de fragmentació d'hàbitats. Per això, s'han d'implantar els corredors ecològics mitjançant l'adequació topogràfica dels terrenys i les infraestructures amb túnels i falsos túnels o passos subterranis de fauna.

Disposició adicional vuitena**Espais naturals protegits i de la Xarxa Natura 2000**

1. Atès que la gestió i l'administració ambiental dels espais de rellevància ambiental correspon a la conselleria competent en matèria de medi ambient, aquesta conselleria ha de conèixer i informar preceptivament sobre tots els plans i projectes de disposicions generals que afectin o puguin afectar aquests espais.
2. Les repercussions dels plans, els programes i els projectes sobre camins públics o rutes d'interès excursionista que, sense tenir relació directa amb la gestió d'un lloc Xarxa Natura 2000, o sense que siguin necessaris per a aquesta gestió, puguin afectar de manera apreciable els llocs o espais esmentats, ja sigui individualment o en combinació amb altres plans, programes o projectes, s'han d'avaluar d'acord amb el que estableix l'article 39 de la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO).
3. Els plans o projectes sobre camins públics o rutes senderistes que es trobin dins espais naturals protegits hauran de comptar amb l'informe preceptiu al què es refereix l'article 21 de la Llei 5/2005, ja esmentada.

Disposició adicional novena**Camí de cavalls de Menorca**

Aquesta llei és d'aplicació al traçat del Camí de Cavalls de Menorca en tot allò que no contradigui la Llei 13/2000, de 21 de desembre, del Camí de Cavalls de Menorca, i les normes que la desenvolupen.

Disposició adicional desena**Ocupació d'una carretera de la traça d'un camí**

En aquells casos on part de la traça d'un camí estigui ocupada per una carretera, el consell insular en el termini màxim de tres mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, determinarà i planificarà les actuacions adients que permetin donar continuïtat al recorregut complet dels

camins tradicionals, tot garantint la seguretat dels vianants i sempre que els terrenys on s'hagin de dur a terme siguin de titularitat del consell insular en el moment de la publicació d'aquesta llei.

La conservació i el manteniment d'aquestes vies serà a càrrec del consell insular.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Disposició transitòria primera

1. Amb relació al que preveu l'article 35 anterior, els consells insulars, en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor de la llei, han d'elaborar els respectius manuals prevists amb els tipus corresponents de senyalitzacions dels camins.
2. Amb relació a la prohibició de col·locar qualsevol senyal que no s'ajusti als estàndards i criteris fixats en el catàleg que aprovi el consell insular, no és obligatori canviar la senyalització existent fins que se substitueixi o renovi.

Disposició transitòria segona

1. Les rutes d'interès cultural i paisatgístic incloses en els plans territorials insulars que ja es troben constituïdes i ordenades en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta llei, s'hi han d'adaptar en el termini màxim de tres anys comptadors des d'aquesta entrada en vigor.
2. Els plans especials de rutes o camins que s'estiguin elaborant a l'entrada en vigor d'aquesta llei es regiran per la normativa que les emparava al moment d'iniciar la seva tramitació sempre que s'hagin aprovat inicialment amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta llei. En qualsevol cas un cop aprovats definitivament aquests plans especials s'hauran d'adaptar en el termini màxim de tres anys comptadors des de la seva entrada en vigor.

Disposició transitòria tercera

1. Els ajuntaments que, a l'entrada en vigor d'aquesta llei, ja tenen catàlegs de camins aprovats, únicament els han d'adaptar al model de fitxa de l'annex I següent en el termini de dos anys des de l'entrada en vigor de la llei.
2. Una vegada adaptat el catàleg a la fitxa de l'annex I, aquest s'ha de trametre al consell insular perquè emeti l'informe preceptiu i vinculant per un termini de tres mesos sobre el compliment de l'article 13.1.a) d'aquesta llei. Un cop el consell insular doni el vistiplau, el catàleg s'entén aprovat definitivament i s'inscriurà en el Registre insular de camins públics. En cas que l'informe sigui negatiu, s'han de seguir els tràmits que estableix l'article 13 d'aquesta llei.

DISPOSICIONS FINALS

Disposició final primera

Desenvolupament reglamentari

S'autoritza els consells insulars per:

1. Desplegar reglamentàriament, totalment o parcialment, aquesta llei.
2. Dictar les disposicions reglamentàries necessàries per complir les remissions que la llei fa a les normes d'aquest caràcter.

Disposició final segona

Entrada en vigor de la llei

Aquesta llei entra en vigor l'endemà d'haver-se publicat en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Per tant, orden que tots els ciutadans guardin aquesta llei i que els tribunals i les autoritats als quals pertorqui la facin guardar.

Palma, 28 de desembre 2018

La presidenta

Francesca Lluch Armengol i Socías

ANNEXOS**Annex I****Fitxa homologada per al Registre insular de camins públics**

La fitxa del Registre insular de camins públics ha d'incloure, com a mínim, els camins mitjançant una numeració reglada específica per a cada un d'ells i ha de contenir almenys:

- Denominació que, en el cas dels camins, ha de ser conforme a la toponímia tradicional de la zona.
- naturalesa del bé: bé o servitud.
- naturalesa del domini públic o patrimonial i les dades de l'administració titular.
- Constància expressa de si la titularitat està pendent d'expedient d'investigació.
- Límit inicial i final del camí, longitud total.
- Descripció de les característiques per trams: longitud i amplada, límit inicial i final dels trams, tipologia, delimitació lateral, elements inherents al camí, servituds de protecció, elements constructius del camí significatius.
- Planimetria a escala.
- Planimetria georeferenciada a més de la planimetria cadastral.
- Recull fotogràfic de cada tram.
- Enllaços amb altres camins públics o vies d'accés públic.
- Estat de conservació.
- Els usos permesos o qualsevol incidència que pugui afectar-los (impediments de pas, estat de conservació).
- Indicació de si el camí presenta elements patrimonials dignes de preservació i tipus de protecció legal.
- Indicació de si el camí forma part d'alguna ruta excursionista tradicional o ruta senderista.

Annex II**Sol·licitud d'homologació de ruta senderista**

Documentació que s'ha d'adjuntar a la sol·licitud d'homologació de ruta senderista:

- a) Justificació del projecte i objectius que es persegueixen.
- b) Autorització de pas en el cas que es facin servir vies particulars o que no siguin de domini públic. Aquesta autorització ha de ser, com a mínim, per un període de 30 anys.
- c) Cartografia:
 - Mapa 1/10.000, en el qual s'indiquin:
 - Traçat del sender.
 - Llocs d'interès.
 - Llocs on s'han de fer obres, si escau.
 - Llocs on es col·loquin els senyals.
 - Tipologia de camí.
 - Tipus de ferm: terra, empedrat, asfalt, ciment, altres.
 - Mapa 1/50.000 que indiqui el traçat del sender.
- d) Proposta de les accions de manteniment.
- e) Característiques tècniques de la senyalització:
 - Nombre i tipus de senyals.
 - Llocs on es col·locaran.
- f) Descripció detallada del trajecte per homologar, s'hi ha d'especificar:
 - naturalesa del terreny per on discorre.
 - Trams d'asfalt o ciment per on discorre, indicant distància de cada tram, i llocs on es troben.
 - Memòria descriptiva del recorregut, especificant etapes, dificultat, distància del recorregut, temps aproximat d'aquest, desnivell màxim (en pujada i en baixada) i punts d'interès cultural (històrics, artístics, arqueològics, etnogràfics, etc.), natural, paisatgístic o turístic amb una breu descripció.

g) Pressupost detallat (materials i mà d'obra), indicant les obres de condicionament que es proposen, si escau:

- Desbrossaments.
- Obres de fàbrica.
- Arranjament del camí.

h) Calendari que es preveu per executar les diferents fases del projecte.

i) Model a escala 1/1 del projecte de fulletó o topo guia, per a la possible publicació o difusió.

Annex III

Fitxa per al Registre de rutes senderistes

La fitxa unificada per al Registre de rutes senderistes ha de tenir el contingut següent:

Denominació de la ruta.

Codi d'inscripció en el Registre.

Codi GR, PR o SL, segons correspongui.

Plànol georeferenciat.

Longitud.

Durada del recorregut i etapes.

Dificultat màxima per trams.

Llocs d'interès.

Observacions.

Documentació del projecte.

